

Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja

**OPERAČNÝ PROGRAM
VÝSKUM A INOVÁCIE**

Vznik a zánik malých a stredných podnikov na Slovensku v r. 2016

Bratislava, december 2017

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2017

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov a tabuliek	4
Úvod	7
1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov	8
1.1 Fyzické osoby - podnikatelia	9
1.2 Právnické osoby.....	11
2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku	14
2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie	16
2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem.....	17
2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry	19
2.4 Vznik MSP podľa sídla	21
3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku	23
3.1 Zánik MSP podľa veľkostnej kategórie	25
3.2 Zánik MSP podľa právnych foriem	26
3.3 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry	28
3.4 Zánik MSP podľa sídla.....	30
4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých MSP na Slovensku	32
4.1 Čistý prírastok MSP podľa veľkosti	33
4.2 Čistý prírastok MSP podľa právnych foriem.....	35
4.3 Čistý prírastok MSP podľa odvetvovej štruktúry	37
4.4 Čistý prírastok MSP podľa sídla.....	40
5 Finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých MSP	44
5.1 Finančné ukazovatele vzniknutých MSP	45
5.1.1 Stav finančných ukazovateľov vzniknutých MSP	45
5.1.2 Vývoj finančných ukazovateľov vzniknutých MSP	46
5.2 Finančné ukazovatele zaniknutých MSP	47
Záver	49

Zoznam grafov a tabuliek

Zoznam grafov

Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2007-2016 v SR.....	9
Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2007-2016.....	9
Graf č. 3: Vývoj počtu živnostníkov v r. 2007-2016	10
Graf č. 4: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2007-2016.....	10
Graf č. 5: Vývoj počtu PO - MSP v r. 2007-2016.....	11
Graf č. 6: Vývoj počtu spol. s.r.o. v r. 2007-2016 v SR	12
Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a ostatných foriem PO v r. 2007-2016 v SR	12
Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v r. 2007-2016 v SR	14
Graf č. 9: Priebeh vznikov MSP po mesiacoch v r. 2007-2016 v SR.....	15
Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v r. 2007-2016 v SR.....	15
Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v r. 2007-2016 v SR.....	16
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v r. 2007-2016 v SR.....	16
Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v r. 2007-2016 v SR.....	17
Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v r. 2007-2016 v SR	18
Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání a SHR v r. 2007-2016 v SR.....	18
Graf č. 16: Vývoj počtu vznik. MSP v odvetví priemyslu, stavebníctva, obchodu a obchod. služieb v r. 2007-2016 v SR.....	20
Graf č. 17: Vývoj počtu vznik. MSP v odvetví pôdohospod., dopravy, ubytovania a ostat. služieb v r. 2007-2016 v SR	20
Graf č. 18: Vývoj počtu nových MSP podľa sídla v r. 2007-2016 v SR	22
Graf č. 19: Vývoj počtu zaniknutých MSP v r. 2007-2016 v SR.....	23
Graf č. 20: Priebeh zánikov MSP po mesiacoch v r. 2007-2016 v SR	24
Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých FO MSP v r. 2007-2016 v SR.....	24
Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých PO MSP v r. 2007-2016 v SR.....	25
Graf č. 23: Vývoj počtu zaniknutých mikropodnikov v r. 2007-2016 v SR	25
Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých MSP v r. 2007-2016 v SR.....	26
Graf č. 25: Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v r. 2007-2016 v SR	27
Graf č. 26: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolání a SHR v r. 2007-2016 v SR	27
Graf č. 27: Vývoj počtu zanik. MSP v odvetví priemyslu, stavebníctva, obchodu a obchod. služieb v r. 2007-2016 v SR.....	29
Graf č. 28: Vývoj počtu zanik. MSP v odvetví pôdohospod., dopravy, ubytovania a ostat. služieb v r. 2007-2016 v SR	29
Graf č. 29: Vývoj počtu zaniknutých MSP podľa sídla v r. 2007-2016 v SR.....	31
Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých MSP v SR v r. 2007-2016	32
Graf č. 31: Vývoj čistého prírastku MSP v SR v r. 2007-2016	32
Graf č. 32: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých mikropodnikov v SR	33
Graf č. 33: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých malých podnikov v SR	34
Graf č. 34: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých stredných podnikov v SR	34
Graf č. 35: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v r. 2007-2016 v SR	35
Graf č. 36: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolání v r. 2007-2016 v SR.....	36
Graf č. 37: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v r. 2007-2016 v SR	36
Graf č. 38: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v r. 2007-2016 v SR	37
Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2016 v SR	38
Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2007-2016 v SR.....	41

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2016	8
Tab. č. 2: Prehľad počtu FO - podnikateľov podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2016.....	9
Tab. č. 3: Index vývoja FO - podnikateľov v SR.....	10
Tab. č. 4: Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2016	11
Tab. č. 5: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR	13
Tab. č. 6: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch r. 2016 v SR.....	14
Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v r. 2007-2016 v SR.....	16
Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa veľkosti v SR	17
Tab. č. 9: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v r. 2007-2016 v SR.....	17
Tab. č. 10: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR	19
Tab. č. 11: Počet vznikov MSP podľa odvetví v r. 2007-2016 v SR.....	19
Tab. č. 12: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR.....	21
Tab. č. 13: Počet vznikov MSP podľa sídla v r. 2007-2016 v SR	21
Tab. č. 14: Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR	22
Tab. č. 15: Počet zánikov MSP v jednotlivých mesiacoch r. 2016 v SR	23
Tab. č. 16: Počet zánikov MSP podľa veľkosti v r. 2007-2016 v SR	25
Tab. č. 17: Index vývoja zaniknutých MSP podľa veľkosti v SR.....	26
Tab. č. 18: Počet zánikov MSP podľa právnych foriem v r. 2007-2016 v SR.....	26
Tab. č. 19: Index vývoja zaniknutých MSP podľa právnych foriem v SR	28
Tab. č. 20: Počet zánikov MSP podľa odvetví v r. 2007-2016 v SR	28
Tab. č. 21: Index vývoja zaniknutých MSP podľa odvetví v SR.....	30
Tab. č. 22: Počet zánikov MSP podľa sídla v r. 2007-2016 v SR.....	30
Tab. č. 23: Index vývoja zaniknutých MSP podľa sídla v SR	31
Tab. č. 24: Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých MSP s ohľadom na čistý prírastok v SR v r. 2007-2016.....	33
Tab. č. 25: Index vývoja vzniknutých, zaniknutých MSP a čistého prírastku v SR	33
Tab. č. 26: Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých MSP podľa veľkosti v SR v r. 2007-2016	35
Tab. č. 27: Čistý prírastok MSP podľa odvetvovej štruktúry v r. 2008-2016 v SR	37
Tab. č. 28: Najväčší čistý prírastok MSP podľa odvetví v r. 2015 a 2016 v SR.....	39
Tab. č. 29: Krátkodobý trend prírastku podľa odvetví (2015/2016).....	39
Tab. č. 30: Najväčší čistý prírastok MSP podľa odvetví v r. 2008 a 2016 v SR.....	40
Tab. č. 31: Dlhodobý trend čistého prírastku podľa odvetví (2008/2016).....	40
Tab. č. 32: Čistý prírastok MSP podľa sídla v r. 2007-2016 v SR.....	41
Tab. č. 33: Najväčší čistý prírastok MSP podľa sídla v r. 2015 a 2016 v SR	42
Tab. č. 34: Krátkodobý trend čistého prírastku podľa sídla (2015/2016)	42
Tab. č. 35: Najväčší čistý prírastok MSP podľa sídla v r. 2007 a 2016 v SR	43
Tab. č. 36: Dlhodobý trend čistého prírastku podľa sídla (2007/2016)	43
Tab. č. 37: Prehľad o počte subjektov vstupujúcich do spracovania k stavu FU vzniknutých MSP.....	45
Tab. č. 38: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozaložených MSP v r. 2014-2016 (stav).....	46
Tab. č. 39: Prehľad o počte subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju FU MSP vzniknutých v roku 2014.....	46
Tab. č. 40: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2014 (vývoj).....	47
Tab. č. 41: Prehľad o počte subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju FU MSP zaniknutých v roku 2016	47
Tab. č. 42: Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP zaniknutých v roku 2016 (vývoj).....	48

Úvod

Dokument „Vznik a zánik malých a stredných podnikov na Slovensku v r. 2016“ je zameraný na analýzu početnosti vznikov a zánikov malých a stredných podnikov na Slovensku s ohľadom na finančné ukazovatele. Cieľom publikácie je na základe informácií z Registra organizácií Štatistického úradu analyzovať, porovnať a zhodnotiť vplyv vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov na podnikateľské prostredie na Slovensku a zároveň identifikovať spoločné črty a odlišnosti vo vývoji finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikov za obdobie rokov 2014 - 2016. Dokument je rozdelený do piatich kapitol – v prvej kapitole sa venujeme aktuálnemu stavu MSP na Slovensku. Druhá kapitola je venovaná analýze vznikov MSP v členení podľa štyroch základných kritérií – veľkosti, právnych foriem, odvetví a sídla. V tretej kapitole sa venujeme analýze zánikov MSP v rovnakom členení. Štvrtá kapitola má sumarizačný charakter a agreguje údaje o vzniknutých a zaniknutých MSP v podobe čistého prírastku. Obsahom záverečnej kapitoly je analýza finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých podnikov v r. 2014 – 2016.

1 Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov

V roku 2016 bolo na Slovensku evidovaných celkovo 557 758 aktívnych podnikateľských subjektov – z nich až 557 122 spadalo do kategórie malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“), čo predstavuje podiel 99,9 % z celkového počtu podnikateľských subjektov. V porovnaní s rokom 2015 tak vzrástol počet MSP o 4,9 % (resp. o 26 059 podnikateľských subjektov). Z hľadiska veľkostných kategórií mali najväčšie zastúpenie mikropodniky (0–9 zamestnancov) s celkovým počtom 541 719 podnikateľských subjektov, ktoré v relatívnom vyjadrení tvorili až 97,1 % všetkých podnikateľských subjektov. Malé podniky (10–49 zamestnancov) tvorili 2,3 % z celkového počtu podnikateľských subjektov v počte 12 662. V roku 2016 pôsobilo na Slovensku aj 2 741 subjektov spadajúcich do kategórie stredných podnikov (50–249 zamestnancov), ktoré tvorili 0,5 % celkového počtu podnikateľských subjektov. Prehľad počtu podnikateľských subjektov podľa veľkostných kategórií a jednotlivých právnych foriem znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 1: Počet podnikateľských subjektov podľa veľkostnej kategórie a právnych foriem v roku 2016

Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu	
					abs.	%
Mikropodniky	196 006	321 738	18 512	5 463	541 719	97,1 %
Malé podniky	11 440	1 173	41	8	12 662	2,3 %
Stredné podniky	2 684	57	0	0	2 741	0,5 %
SPOLU MSP	210 130	322 968	18 553	5 471	557 122	99,9 %
Veľké podniky	636	0	0	0	636	0,1 %
SPOLU	210 766	322 968	18 553	5 471	557 758	100,0 %

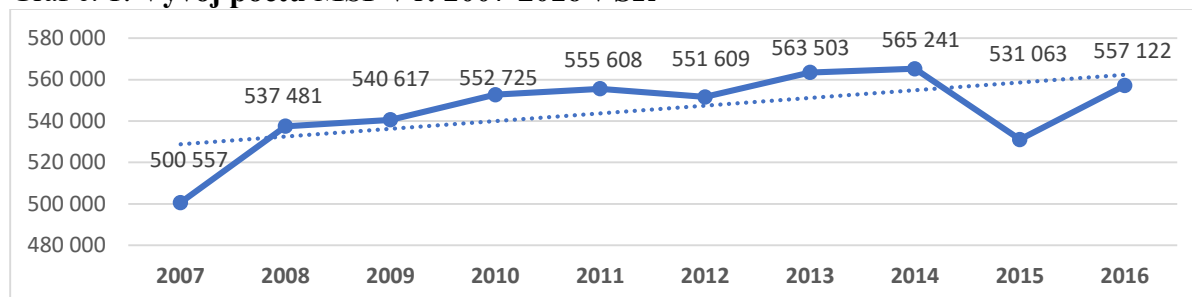
Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

V rámci jednotlivých právnych foriem sa v roku 2016 na celkovom počte podnikateľských subjektov najväčšou mierou podieľali živnostníci v počte 322 968 (57,97 % MSP). Podniky tvorili v rámci kategórie MSP 37,72 % (210 130 subjektov) všetkých MSP. V menšej miere sa na celkovom počte malých a stredných podnikov podieľali slobodné povolania (18 553 podnikateľských subjektov resp. 3,33 % MSP) a samostatne hospodáriaci roľníci (5 471 resp. 0,98 %).

Vývoj počtu MSP mal za posledných 10 rokov rastúci trend. V porovnaní s rokom 2007 vzrástol počet MSP v roku 2016 o 11,3 % (o 56 565 subjektov). K poklesu v počte malých a stredných podnikov došlo v rokoch 2012 a 2015. Zatiaľ čo v roku 2012 šlo len o mierny pokles, v roku 2015 bol tento pokles markantnejší (o 34 178 subjektov), čo bolo spôsobené hlavne vplyvom zavedenia novej metodiky Štatistického úradu SR pre stanovenie aktivity subjektu.¹ V medzioročnom porovnaní však došlo v roku 2016 k výraznému zlepšeniu. Podrobný prehľad vývoja počtu MSP na Slovensku v rokoch 2007 – 2016 znázorňuje graf na nasledujúcej strane:

¹ Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využíva ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

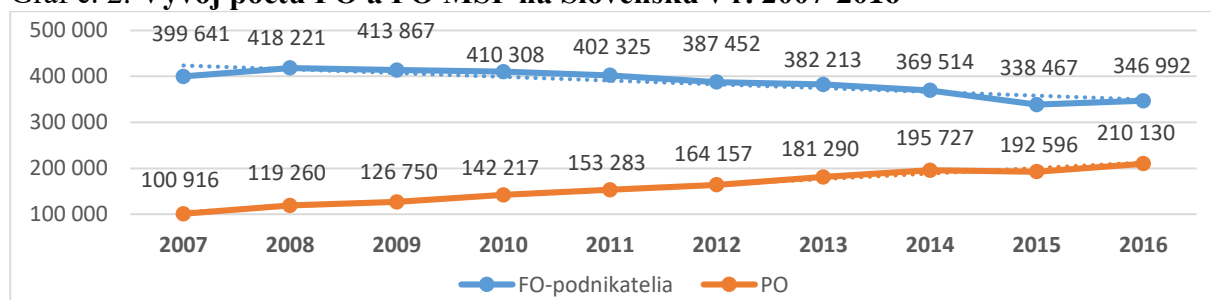
Graf č. 1: Vývoj počtu MSP v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov tvorili v roku 2016 takmer dve tretiny (62,3 %) fyzické osoby – podnikatelia (živnostníci, slobodné povolania a SHR). Zvyšok (37,7 %) tvorili právnické osoby. Z dlhodobého hľadiska je vývoj fyzických osôb – podnikateľov (FO) a právnických osôb (PO) odlišný. Zatiaľ čo počet FO – podnikateľov má klesajúci trend, počet PO s výnimkou roku 2015 každoročne rastie. V období rokov 2007 – 2016 došlo k poklesu FO – podnikateľov o 13,17 %. Naopak počet PO za sledované obdobie sa viac ako zdvojnásobil (vzrástol o 108,22 %). Vývoj počtu FO a PO spadajúcich do kategórie malých a stredných podnikov za obdobie rokov 2007 až 2016 znázorňuje graf:

Graf č. 2: Vývoj počtu FO a PO MSP na Slovensku v r. 2007-2016

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

1.1 Fyzické osoby - podnikatelia

V roku 2016 vzrástol počet aktívnych FO – podnikateľov o 2,5 %, čo predstavuje nárast o 8 525 subjektov na 346 992 – z toho 322 968 živnostníkov, 18 553 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach a 5 471 samostatne hospodáriacich roľníkov. Napriek medziročnému nárastu počtu FO – podnikateľov, v období posledných desiatich rokov prevažoval klesajúci trend ich počtu (viď. Graf č. 2). Najväčší podiel na celkovom počte FO – podnikateľov mali živnostníci, ktorí tvorili 93,08 %. Slobodné povolania sa podieľali na celkovom počte podnikateľských FO 5,34 % a samostatne hospodáriaci roľníci 1,58 %.

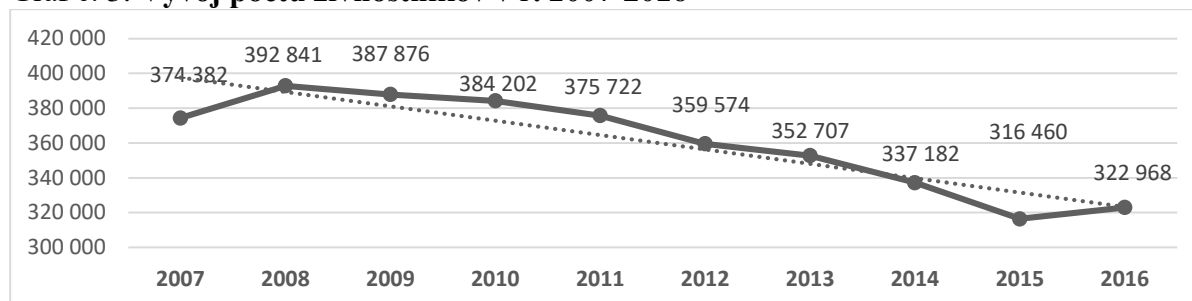
Tab. č. 2: Prehľad počtu FO - podnikateľov podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2016

Typ FO	abs.	%
Živnostníci	322 968	93,08 %
Slobodné povolania	18 553	5,34 %
Samostatne hospodáriaci roľníci	5 471	1,58 %
SPOLU	346 992	100,00 %

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Medziročný nárast počtu FO – podnikateľov bol zaznamenaný v rámci všetkých právnych foriem. Počet živnostníkov sa v roku 2016 zvýšil o 6 508 (o 2,1 %). Vzhľadom na to, že živnostníci tvoria prevažnú časť FO – podnikateľov, z dlhodobého hľadiska ich vývoj kopíroval vývoj všetkých podnikajúcich FO.

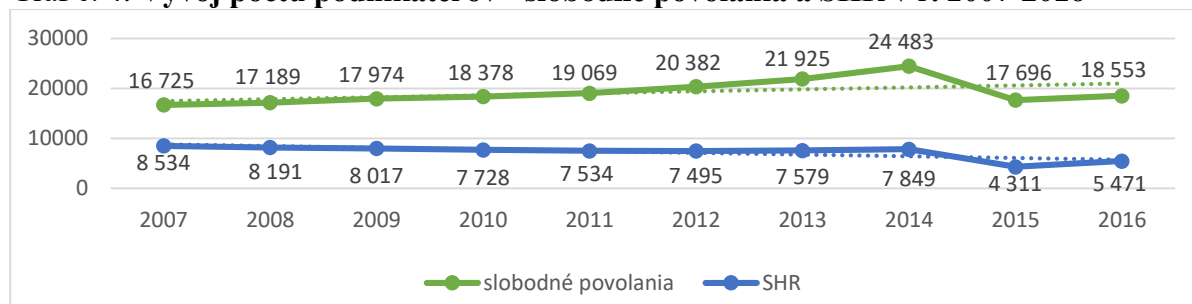
Graf č. 3: Vývoj počtu živnostníkov v r. 2007-2016

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach medziročne narástol o 857 (o 4,8 %) a počet samostatne hospodáriacich roľníkov až o 1 160 (o 26,9 %). Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (346 992) bolo podľa počtu zamestnancov 99,6 % v kategórii mikro podnikateľov a 0,4 % v kategórii malých podnikateľov. Vývoj počtu slobodných povolanií a samostatne hospodáriacich roľníkov znázorňuje graf:

Graf č. 4: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v r. 2007-2016

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Z hľadiska medziročnej dynamiky rastu došlo k najmarkantnejšej zmene u samostatne hospodáriacich roľníkov, ktorých počet vzrástol o 26,9 %. Počet slobodných povolanií vzrástol v porovnaní s rokom 2015 o 4,8 %. Napriek tomu, že v absolútnej hodnote bol najväčší medziročný prírastok zaznamenaný u živnostníkov, v relatívnom vyjadrení predstavoval prírastok živnostníkov „len“ o 2,1 %. Index vývoja jednotlivých typov FO – podnikateľov na Slovensku znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 3: Index vývoja FO - podnikateľov v SR

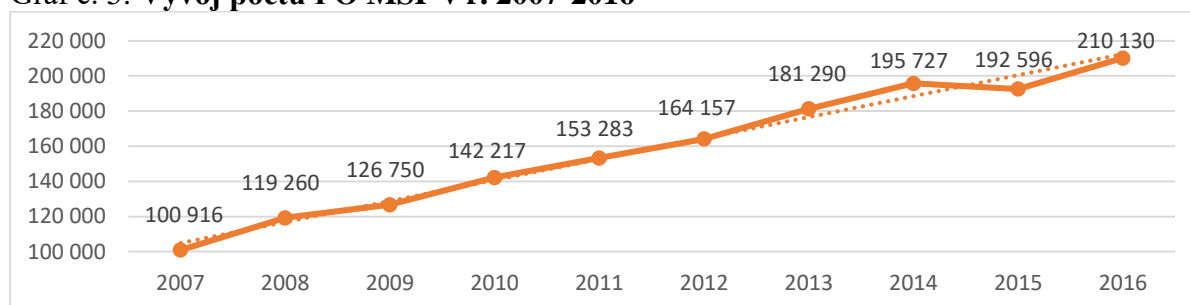
Typ FO	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Živnostníci	316 460	322 968	1,021	+ 2,1 %
Slobodné povolania	17 696	18 553	1,048	+ 4,8 %
SHR	4 311	5 471	1,269	+ 26,9 %
SPOLU	338 467	346 992	1,025	+ 2,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

1.2 Právnické osoby – podniky

V roku 2016 tvorili právnické osoby viac ako jednu tretinu (37,7 %) z celkového počtu malých a stredných podnikov na Slovensku. Malé a stredné podniky tvorili celkovo 99,7 % podiel (210 130 podnikateľských subjektov) z celkového počtu podnikov – právnických osôb. Počet právnických osôb MSP medziročne vzrástol o 9,1 % zo 192 596 subjektov v roku 2015 na 210 130 podnikateľských subjektov v roku 2016. Z dlhodobého hľadiska prevažuje rastúci trend počtu právnických osôb. K poklesu došlo len v roku 2015 vplyvom zavedenia novej metodiky ŠÚ SR pre stanovenie aktivity subjektu. Vývoj počtu PO spadajúcich do kategórie MSP na Slovensku za posledných 10 rokov znázorňuje graf:

Graf č. 5: Vývoj počtu PO MSP v r. 2007-2016

Zdroj: SBA na základe údajov ŠÚ SR

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem prevažovali najmä spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré tvorili až 91,84 % všetkých PO spadajúcich do kategórie MSP. Druhou najpočetnejšou skupinou v roku 2016 boli akciové spoločnosti, ktorých podiel na celkovom počte PO MSP predstavoval 2,51 % (resp. 5 280 subjektov). Podiel zahraničných osôb na celkovom počte PO MSP dosiahol v roku 2016 1,69 %. Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2016 znázorňuje tabuľka:

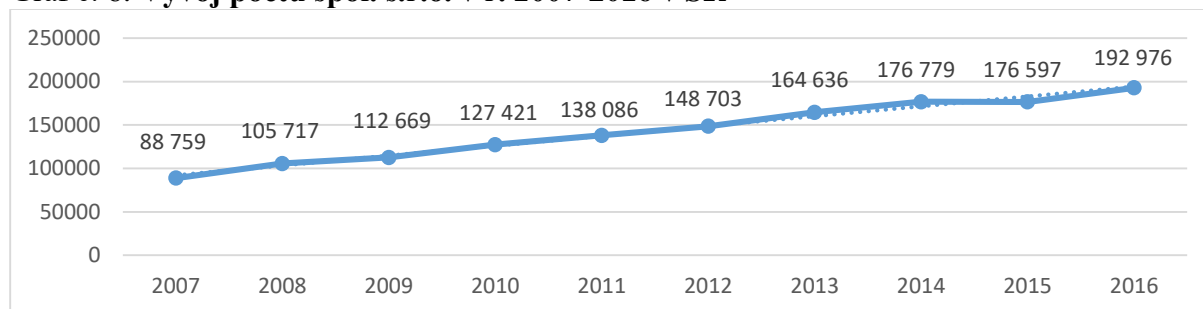
Tab. č. 4: Prehľad počtu PO MSP podľa jednotlivých právnych foriem v roku 2016

Typ PO	abs.	%
Spoločnosť s ručením obmedzeným	192 976	91,84 %
Akciová spoločnosť	5 280	2,51 %
Zahraničné osoby	3 545	1,69 %
Družstvo	1 320	0,63 %
Ostatné	7 009	3,33 %
SPOLU	210 130	100,00 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

O neustále rastúcej obľube spoločností s ručením obmedzeným svedčí aj ich vývoj za posledných 10 rokov. V celom sledovanom období (od roku 2007 do roku 2016) bol s výnimkou roku 2015 zaznamenaný kontinuálny rast počtu spoločností s ručením obmedzeným. Za posledných 10 rokov došlo k nárastu počtu s.r.o. o viac ako dvojnásobok (217,42 %) z 88 759 podnikateľských subjektov v roku 2007 na 192 976 v roku 2016, kedy zaznamenal počet s.r.o. svoje desaťročné maximum. V porovnaní s rokom 2015 došlo v roku 2016 k medziročnému nárastu spol. s.r.o. spadajúcich do kategórie MSP o 9,27 % na 192 976 podnikateľských subjektov. Vývoj počtu spoločností s ručením v SR v r. 2007-2016 znázorňuje graf:

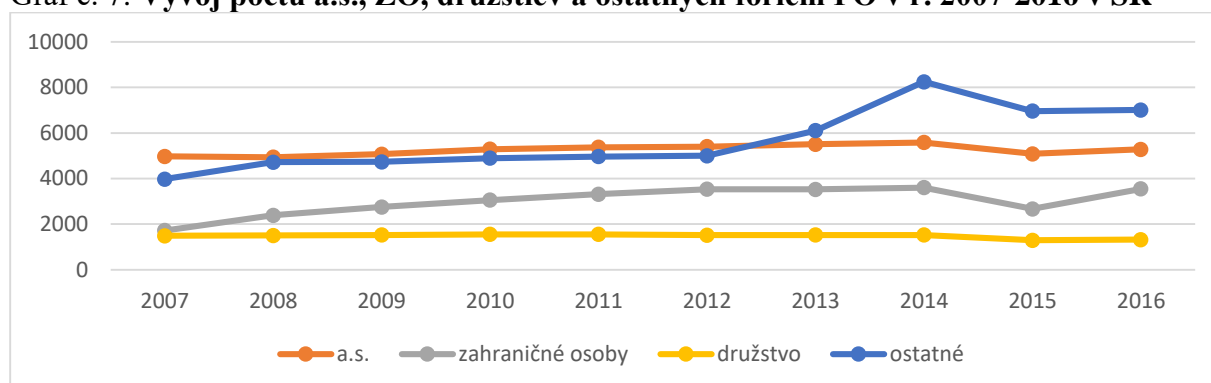
Graf č. 6: Vývoj počtu spol. s.r.o. v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V rámci ostatných foriem podnikania PO v kategórii malých a stredných podnikov k zásadným zmenám za posledných 10 rokov nedošlo. Predovšetkým akciové spoločnosti a družstvá si dlhodobo udržiavajú relatívne stabilný trend vývoja s minimálnymi medziročnými výkyvmi. Počet akciových spoločností spadajúcich do kategórie MSP však za posledných 10 rokov vzrástol o 6,19 % na 5 280 spoločností v roku 2016. Čo sa týka družstiev, za posledných 10 rokov zaznamenali pokles početnosti – o 11,29 % na 1 320 družstiev v roku 2016. Z dlhodobého hľadiska prevažuje rastúci trend u zahraničných osôb s bydliskom resp. sídlom mimo územia Slovenskej republiky a tiež u ostatných foriem podnikania PO, ktoré po roku 2012 zaznamenávajú rozmach. Vývoj počtu akciových spoločností, zahraničných osôb, družstiev a ostatných foriem podnikania PO za posledných 10 rokov nasledujúci znázorňuje graf:

Graf č. 7: Vývoj počtu a.s., ZO, družstiev a ostatných foriem PO v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky vývoja bol zaznamenaný nárast počtu podnikateľských subjektov u všetkých typov PO na Slovensku. Najväčší medziročný nárast dosiahli zahraničné osoby, ktorých počet vzrástol v roku 2016 o 32,9 % na 3 545 podnikateľských subjektov. Druhým najdynamickejším typom PO boli v roku 2016 spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré vzrástli o 9,3 % (v absolútnej hodnote najviac prispeli k zvýšeniu počtu PO – o 16 379 podnikateľských subjektov). Počet akciových spoločností spadajúcich do kategórie MSP sa zvýšil o 3,9 %, počet družstiev o 2,3 % a počet ostatných právnych foriem len zanedbateľne – o 0,7 %.

Tab. č. 5: Index vývoja jednotlivých typov PO v SR

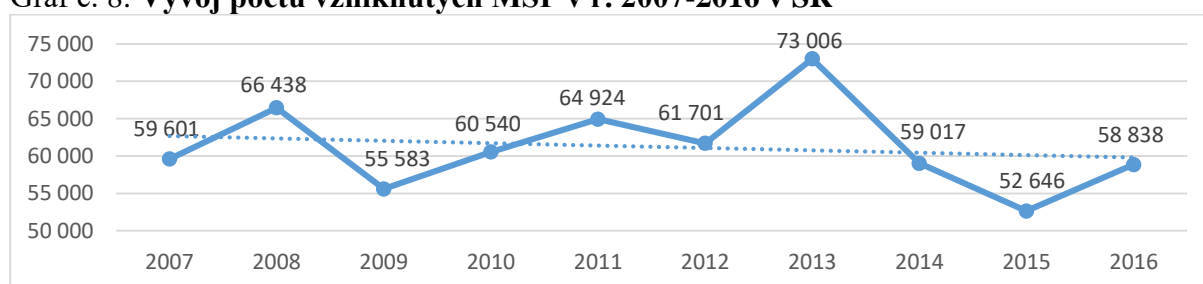
Typ PO	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Spoločnosť s ručením obmedzeným	176 597	192 976	1,093	+ 9,3 %
Akciová spoločnosť	5 084	5 280	1,039	+ 3,9 %
Zahraničné osoby	2 667	3 545	1,329	+ 32,9 %
Družstvo	1 290	1 320	1,023	+ 2,3 %
Ostatné	6 958	7 009	1,007	+ 0,7 %
PO spolu	192 596	210 130	1,091	+ 9,1 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2 Vznik malých a stredných podnikov na Slovensku

V posledných 10 rokoch mal celkový vývoj vzniknutých podnikateľských subjektov kategórie MSP kolísavý priebeh. Zatiaľ čo ešte v roku 2008 počet novovzniknutých MSP rástol, v roku 2009 došlo k prepadu v dôsledku krízy o 10 855 vznikov (resp. o 16,34 %). Po tomto prepade sa začali podniky postupne zotavovať a s výnimkou roku 2012 početnosť vzniknutých podnikateľských subjektov rástla. Najviac nových podnikateľských subjektov bolo zaregistrovaných v roku 2013 (73 006 subjektov). V rokoch 2014 a 2015 došlo k zníženiu počtu nových podnikateľských subjektov – predovšetkým vplyvom zavedenia daňových licencií (v roku 2014). V roku 2016 došlo k medziročnému nárastu vzniknutých podnikateľských subjektov o 11,76 % na 58 838. Vývoj vznikov MSP za posledných 10 rokov na Slovensku znázorňuje graf:

Graf č. 8: Vývoj počtu vzniknutých MSP v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska času bolo viac MSP zaregistrovaných v priebehu prvého polroka 2016, kedy vzniklo 34 628 subjektov (resp. 58,85 % z celkového počtu vzniknutých MSP). V priebehu druhého polroka bolo zaregistrovaných 24 210 nových podnikateľských subjektov (resp. 41,15 % z celkového počtu vzniknutých MSP). Najpočetnejším mesiacom z hľadiska vznikov bol marec (10,68 % z celkového počtu vzniknutých MSP) nasledovaný aprílom (10,52 %). Od apríla do konca roka prevažuje klesajúci trend v registráciách malých a stredných podnikov. Najmenej MSP bolo zaregistrovaných v decembri – len 4,24 % z celkového počtu. Prehľad počtu vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch je uvedený v tabuľke.

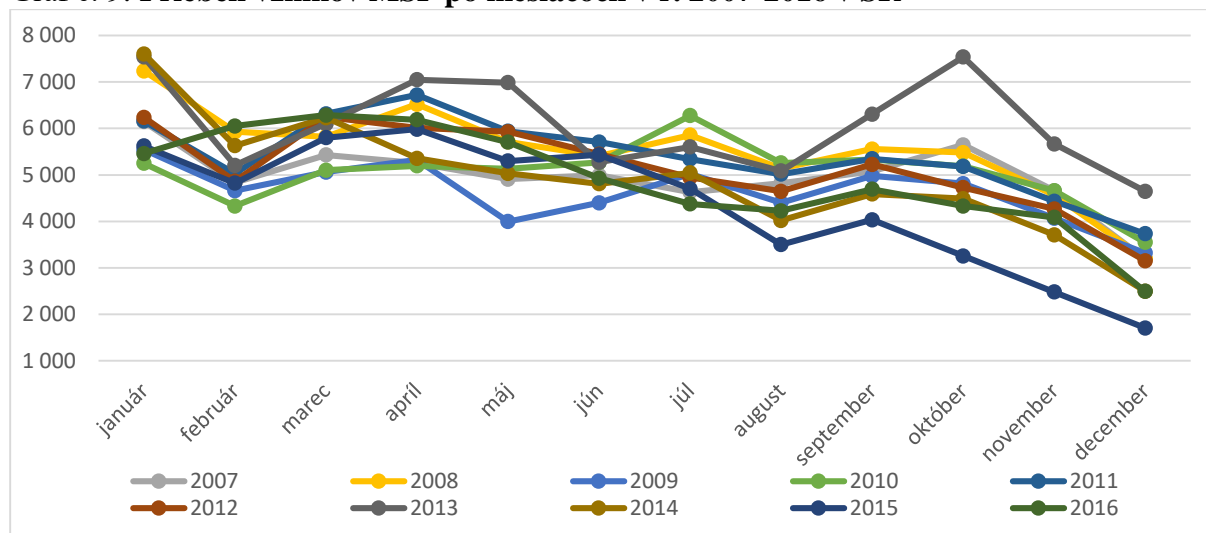
Tab. č. 6: Počet vznikov MSP v jednotlivých mesiacoch r. 2016 v SR

Mesiac	Počet vznikov	%	Počet vznikov za polrok	%
Január	5 462	9,28 %	34 628	58,85 %
Február	6 054	10,29 %		
Marec	6 286	10,68 %		
Apríl	6 189	10,52 %		
Máj	5 707	9,70 %	24 210	41,15 %
Jún	4 930	8,38 %		
Júl	4 377	7,44 %		
August	4 228	7,18 %		
September	4 694	7,98 %		
Október	4 331	7,36 %		
November	4 087	6,95 %		
December	2 493	4,24 %		
SPOLU	58 838	100,00 %	58 838	100,00 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rovnako ako v roku 2016, tak aj v posledných 10 rokoch sledovaného obdobia (od roku 2007) prevažoval počet nových registrácií MSP hlavne v prvom polroku. S pribúdajúcimi zimnými mesiacmi počet prírastkov MSP klesal. Priebeh vznikov MSP po mesiacoch v jednotlivých rokoch znázorňuje graf:

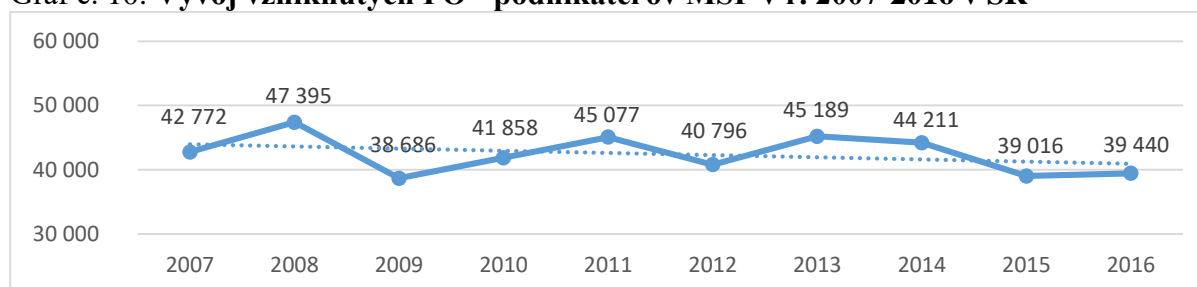
Graf č. 9: Priebeh vznikov MSP po mesiacoch v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Celkový vývoj vzniknutých FO – podnikateľov MSP mal v priebehu posledných 10 rokov značne nevyrovnaný priebeh a kolísal v rozpätí od 38 686 subjektov v roku 2009 do 47 395 v roku 2008. Pokles v roku 2009 bol spôsobený hlavne dopadmi uplynulej krízy, v dôsledku ktorej klesol záujem o podnikanie. V roku 2016 vzniklo 39 440 nových FO – podnikateľov, čo predstavuje v porovnaní s predchádzajúcim rokom len mierny nárast – o 1%.

Graf č. 10: Vývoj vzniknutých FO - podnikateľov MSP v r. 2007-2016 v SR

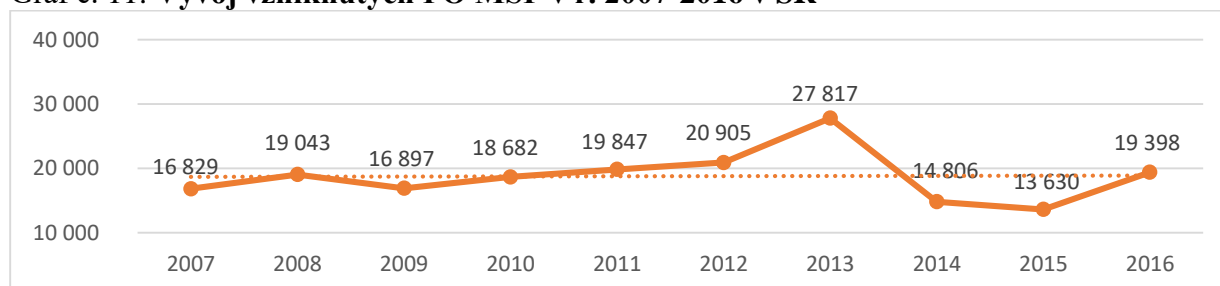
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj vznikov právnických osôb – MSP mal odlišný priebeh ako v prípade FO. Po vypuknutí krízy v roku 2008 došlo v nasledujúcom roku k poklesu podnikateľskej aktivity, čo malo negatívny dopad na zakladanie nových podnikov. Po roku 2009 došlo k opätovnému rastu. V roku 2013 dosiahol vznik nových PO svoj vrchol – 27 817 nových podnikateľských subjektov. Tento nárast bol do značnej miery spôsobený prijatím zákona o nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke.² Prijatie zákona vyvolalo záujem o registrovanie nových spoločností do konca novembra, pokiaľ sa ešte dali vytvoriť bez nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. V nasledujúcom roku (2014) došlo vplyvom tejto zmeny k rapidnému

² Zákon č. 357/2013 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.12.2013.

zníženiu počtu nových registrácií – takmer o 50 %. V roku 2016 počet nových PO MSP vzrástol o 42,32 % na 19 398 nových podnikateľských subjektov. Vývoj vzniknutých PO MSP znázorňuje graf:

Graf č. 11: Vývoj vzniknutých PO MSP v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.1 Vznik MSP podľa veľkostnej kategórie

Z hľadiska veľkostnej kategórie je prirodzené, že najviac začínajúcich podnikov patrí medzi mikropodniky s počtom zamestnancov nižším ako 10. Inak tomu nebolo ani v roku 2016, kedy bolo zaregistrovaných 58 704 nových mikropodnikov, 119 malých podnikov a 15 stredných podnikov.

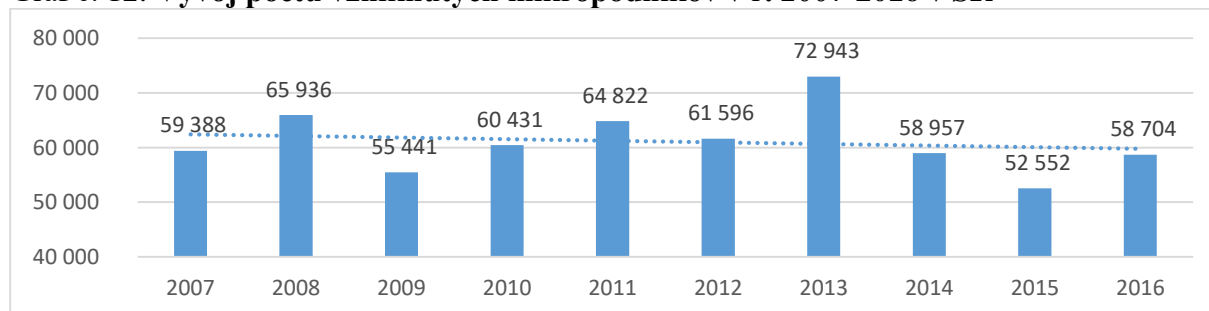
Tab. č. 7: Počet vznikov MSP podľa veľkosti v r. 2007-2016 v SR

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mikro	59 388	65 936	55 441	60 431	64 822	61 596	72 943	58 957	52 552	58 704
Malé	193	486	128	96	91	97	51	50	79	119
Stredné	20	16	14	13	11	8	12	10	15	15
SPOLU	59 601	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska mal vývoj počtu mikropodnikov za posledných 10 rokov nepravidelný priebeh. Najviac mikropodnikov bolo zaregistrovaných v roku 2013, kedy vzniklo 72 943 subjektov v dôsledku spomínaných zmien v legislatíve o nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. Po tomto roku bol zaznamenaný pokles registrácií mikropodnikov. V roku 2016 došlo k oživeniu a opätovnému rastu počtu registrácií o 11,7 %. Vývoj počtu nových registrácií mikropodnikov za posledných 10 rokov znázorňuje graf:

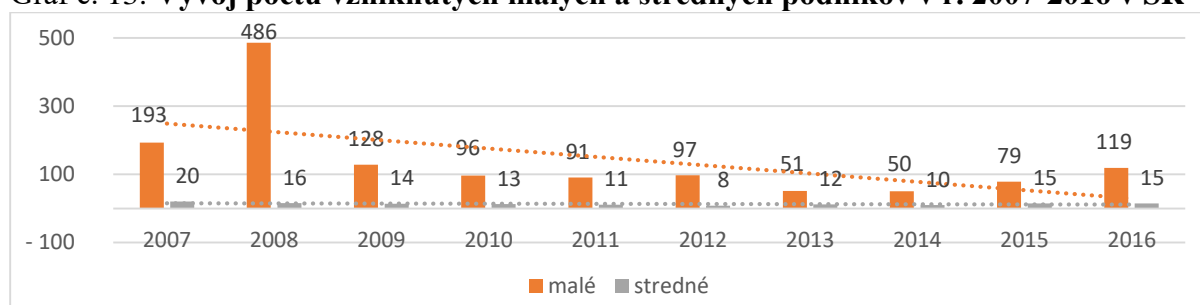
Graf č. 12: Vývoj počtu vzniknutých mikropodnikov v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Počet registrácií malých podnikov dosiahol maximum v roku 2008, kedy vzniklo na Slovensku 486 nových malých podnikov. V priebehu ekonomickej recesie v dôsledku krízy, tento počet v nasledujúcom roku výrazne klesol. S výnimkou roka 2012, počet registrácií malých podnikov klesal až do roku 2014, kedy bol zaznamenaný najnižší počet nových registrácií malých podnikov za posledných 10 rokov na úrovni 50 podnikov. Počet nových registrácií stredných podnikov si udržiaval dlhodobo stabilný trend a bol spojený hlavne s investičnými aktivitami domácich a zahraničných podnikateľov.

Graf č. 13: Vývoj počtu vzniknutých malých a stredných podnikov v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenali najrýchlejšie tempo rastu vzniknutých podnikateľských subjektov malé podniky, ktoré zaznamenali medziročný nárast počtu nových registrácií o 50,6 %. Počet nových registrácií mikropodnikov vzrástol v roku 2016 o 11,7 %. Počet nových registrácií stredných podnikov sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom nemenil.

Tab. č. 8: Index vývoja vzniknutých MSP podľa veľkosti v SR

Veľkostná kategória	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Mikropodniky	52 552	58 704	1,117	+ 11,7 %
Malé	79	119	1,506	+ 50,6 %
Stredné	15	15	1	=
SPOLU	52 646	58 838	1,118	+ 11,8 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.2 Vznik MSP podľa právnych foriem

Napriek miernemu poklesu záujmu o živnostenské podnikanie, je táto právna forma u podnikateľov dlhodobo najobľúbenejšia. V roku 2016 bolo registrovaných 36 518 nových živnostníkov. Druhou najobľúbenejšou formou podnikania v roku 2016 bolo podnikanie právnických osôb, ktorých počet medziročne vzrástol o 42,32 %. Nasledovali slobodné povolania s počtom 1 573 vznikov a napokon samostatne hospodáriaci roľníci v počte 1 349. Prehľad počtu vznikov MSP podľa právnych foriem v SR v r. 2007-2016 znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 9: Počet vznikov MSP podľa právnych foriem v r. 2007-2016 v SR

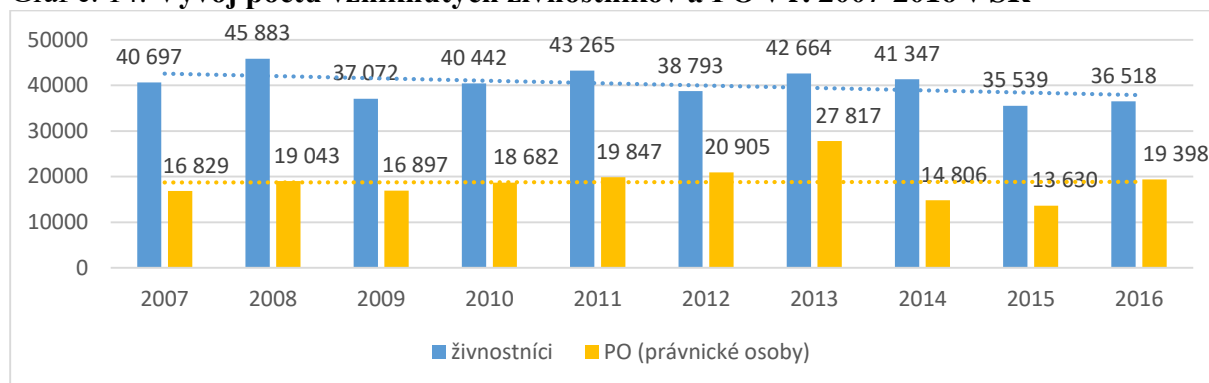
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Živnostníci	40 697	45 883	37 072	40 442	43 265	38 793	42 664	41 347	35 539	36 518
SP	1 726	1 241	1 372	1 197	1 551	1 742	2 193	2 361	2 274	1 573
SHR	349	271	242	219	261	261	332	503	1 203	1 349
PO	16 829	19 043	16 897	18 682	19 847	20 905	27 817	14 806	13 630	19 398
SPOLU	59 601	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v počte vznikov u živnostníkov a PO bol s výnimkou roku 2012 obdobný a líšil sa len tempom rastu/poklesu. Počet registrácií živnostníkov dosiahol svoje maximum v roku 2008. Po výraznom poklese v roku 2009, sa počet nových živnostníkov mierne zvyšoval. V roku 2012 nastal síce útlm, ale v roku 2013 sa počet registrácií opäť zvýšil. V roku 2016 vzniklo 36 518 nových živnostníkov, čo predstavuje medzročný nárast o 2,75 %.

Počet právnických osôb sa od roku 2009 neustále zvyšoval. Najviac nových PO za posledných 10 rokov bolo zaregistrovaných v roku 2013, čo bolo do značnej miery spôsobené úpravou legislatívy. Po tomto rapídnom zvýšení počtu registrácií o 33,06 %, nastal celkom prirodzene útlm a počet registrácií PO v roku 2014 klesol o takmer 47 %. Po miernom poklese v roku 2015, sa počet nových vznikov PO zvýšil o 5 768 podnikov (resp. o 42,32 %).

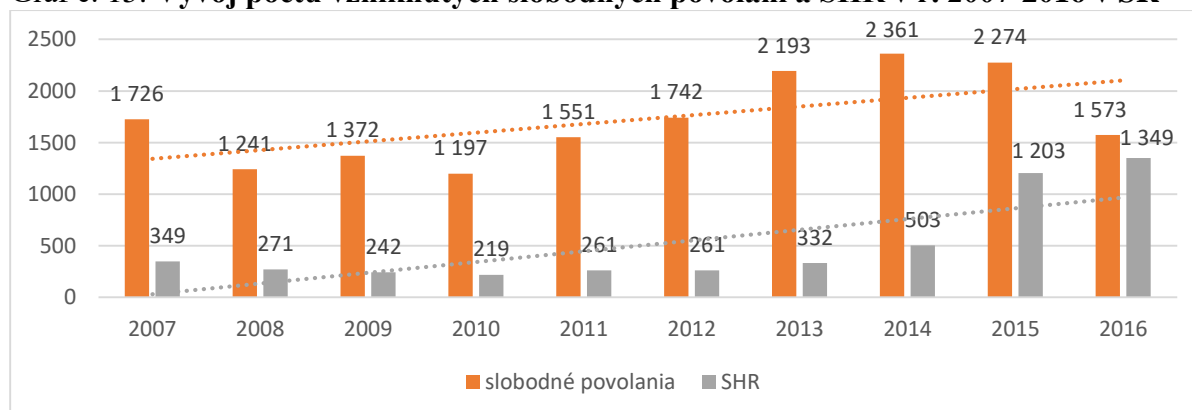
Graf č. 14: Vývoj počtu vzniknutých živnostníkov a PO v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní so živnostníkmi a PO tvorili slobodné povolania a SHR len nízke percento z celkového počtu vznikov. Zatiaľ čo vývoj počtu registrácií slobodných povolání sa z dlhodobého hľadiska cyklicky opakuje (rastie a opätovne klesá), záujem o formu podnikania ako SHR rastie. Predovšetkým v uplynulých dvoch rokoch počet nových SHR výrazne vzrástol - viac ako dvojnásobne, čo bolo do značnej miery spôsobené zavádzaním nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Naopak počet nových slobodných povolání zaznamenal klesajúci trend, v dôsledku čoho dochádza k vyrovnávaniu podielu medzi počtom nových slobodných povolání a SHR.

Graf č. 15: Vývoj počtu vzniknutých slobodných povolání a SHR v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s rokom 2015 zaznamenali najdynamickejšiu rast počtu nových registrácií právnickej osoby, ktorých počet v porovnaní s rokom 2015 vzrástol o 42,3 %. Dvojciferný rast počtu nových registrácií zaznamenali aj SHR – na úrovni 12,1 %. Počet registrácií živnostníkov vzrástol len mierne – o 2,8 %. V medziročnom porovnaní došlo k poklesu záujmu o slobodné povolanie. V roku 2016 sa zaregistrovalo o 30,8 % menej slobodných povolání ako v roku 2015.

Tab. č. 10: Index vývoja vzniknutých MSP podľa právnych foriem v SR

Právna forma	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Živnostníci	35 539	36 518	1,028	+ 2,8 %
Slobodné povolania	2 274	1 573	0,692	-30,8 %
SHR	1 203	1 349	1,121	+ 12,1 %
PO	13 630	19 398	1,423	+ 42,3 %
SPOLU	52 646	58 838	1,118	+ 11,8 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.3 Vznik MSP podľa odvetvovej štruktúry

Z hľadiska odvetvovej štruktúry vývoj nových registrácií MSP kopíroval minuloročný trend. Výraznú zmenu zaznamenalo len odvetvie obchodu, v ktorom vzrástol počet nových registrácií v porovnaní s rokom 2015 o 49,31 %. Najviac nových registrácií malých a stredných podnikov v roku 2016 si udržiavali obchodné služby (14 520 vznikov), stavebníctvo (11 954), obchod (10 380) a priemysel (7 523). Medzi odvetviami s nižším počtom nových registrácií v kategórii MSP patrili doprava a informácie (4 790), ostatné služby (4 460), pôdohospodárstvo (3 589) a ubytovanie a stravovanie (1 622). Prehľad počtu nových registrácií MSP za posledných 10 rokov je uvedený v tabuľke:

Tab. č. 11: Počet vznikov MSP podľa odvetví v r. 2007-2016 v SR

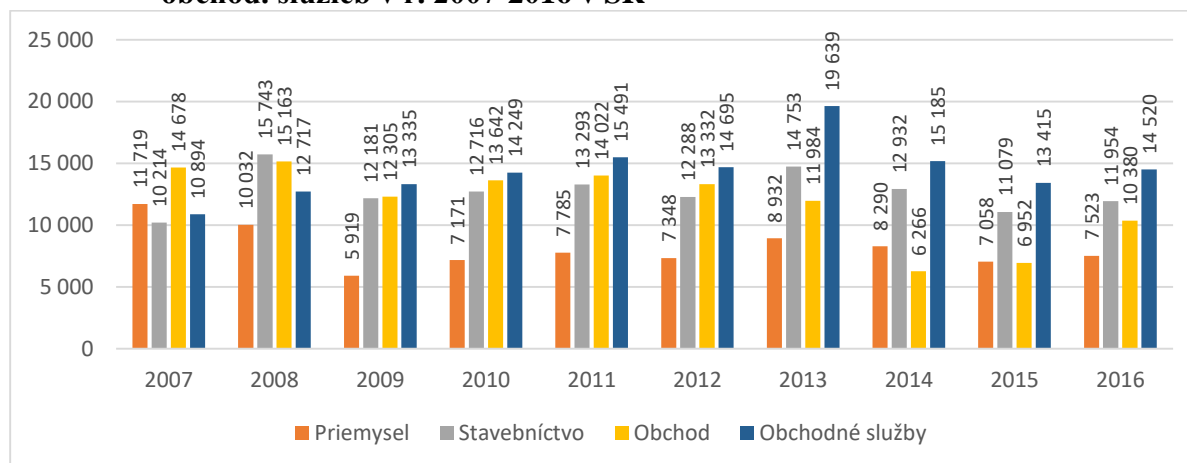
Odvetvie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Pôdohospodárstvo	3 014	2 122	1 523	1 730	2 780	2 584	3 564	4 294	3 558	3 589
Priemysel	11 719	10 032	5 919	7 171	7 785	7 348	8 932	8 290	7 058	7 523
Stavebníctvo	10 214	15 743	12 181	12 716	13 293	12 288	14 753	12 932	11 079	11 954
Obchod	14 678	15 163	12 305	13 642	14 022	13 332	11 984	6 266	6 952	10 380
Doprava a informácie	4 485	4 628	4 480	4 812	5 371	5 229	7 178	5 718	4 665	4 790
Ubytovanie a stravovanie	1 555	2 132	2 027	2 154	2 077	2 143	2 215	2 027	1 797	1 622
Obchod. služby	10 894	12 717	13 335	14 249	15 491	14 695	19 639	15 185	13 415	14 520
Ostatné služby	3 042	3 901	3 813	4 066	4 105	4 082	4 741	4 305	4 122	4 460
SPOLU	59 601	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Po úpadku v počte vznikov v roku 2009, počet nových MSP v odvetví priemyslu, stavebníctva a obchodných služieb do roku 2013 rástol. Tento rast v roku 2013 bol do značnej miery spôsobený legislatívnou úpravou týkajúcou sa nutnosti splatiť základné imanie banke. Zatiaľ čo počet vznikov v obchode v roku 2013 klesol, počet vznikov v odvetví obchodných služieb výrazne vzrástol. V rokoch 2014 a 2015 došlo k poklesu počtu vznikov vo všetkých 4 sledovaných odvetviach. V roku 2016 došlo miernemu nárastu počtu nových registrácií v odvetví priemyslu, obchodných služieb a stavebníctva. Počet vznikov v odvetví obchodu však výrazne vzrástol – takmer o polovicu. Tento rast početnosti v oblasti obchodu súvisel hlavne s medziročným rastom počtu nových subjektov v maloobchode. V roku 2016 vzniklo štvornásobne viac maloobchodníkov ako v roku 2015. Nárast domácej spotreby a príjmov obyvateľstva v minulom roku sa mohol premietnuť do zvýšeného záujmu o podnikanie v oblasti maloobchodu. Ďalším faktorom ovplyvňujúcim nárast počtu nových subjektov

v maloobchode v roku 2016 bolo uplatnenie nového spôsobu stanovenia SK NACE kódu pre začínajúce subjekty zo strany ŠÚ SR.³

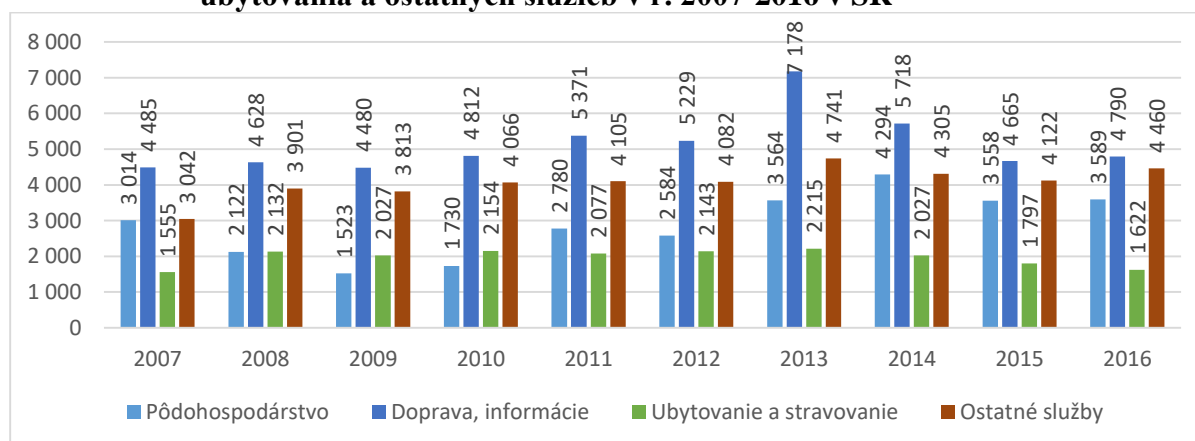
Graf č. 16: Vývoj počtu vzniknutých MSP v odvetví priemyslu, stavebníctva, obchodu a obchod. služieb v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Nižší počet nových registrácií je dlhodobo evidovaný v odvetví pôdohospodárstva, dopravy, ubytovania a ostatných služieb. V rámci odvetvia dopravy a informácií došlo k najvýraznejšiemu rastu v roku 2013. Po tomto roku záujem o podnikanie v doprave a informáciách poklesol. Obdobný vývoj zaznamenalo aj odvetvie pôdohospodárstva, ktorého dynamika bola však miernejšia. Vývoj počtu nových registrácií v odvetví ubytovania a stravovania si do roku 2014 zachovával stabilný trend. V posledných dvoch rokoch (2015 a 2016) však došlo k poklesu nových vznikov – na úrovni 1 797 resp. 1 622 nových podnikateľských subjektov v odvetví ubytovania. Vývoj počtu nových podnikateľských subjektov MSP v odvetví pôdohospodárstva, dopravy a informácií, ubytovania a stravovania a ostatných služieb za posledných 10 rokov znázorňuje graf:

Graf č. 17: Vývoj počtu vzniknutých MSP v odvetví pôdohospodárstva, dopravy, ubytovania a ostatných služieb v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

³ Zákon č. 272/2015 Z.z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dátum účinnosti: 1.11.2015

Najdynamickejší rast v počte nových registrácií zaznamenalo odvetvie obchodu, v ktorom vzrástol počet nových registrácií o 49,3 %. V ostatných odvetviach bolo zaznamenané nižšie tempo rastu. Záujem o podnikanie v odvetví ubytovania a stravovania v porovnaní s minulým rokom poklesol o 9,7 %.

Tab. č. 12: Index vývoja vzniknutých MSP podľa odvetví v SR

Odvetvie	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Pôdohospodárstvo	3 558	3 589	1,009	+ 0,9 %
Priemysel	7 058	7 523	1,066	+ 6,6 %
Stavebníctvo	11 079	11 954	1,080	+ 8,0 %
Obchod	6 952	10 380	1,493	+ 49,3 %
Doprava a informácie	4 665	4 790	1,027	+ 2,7 %
Ubytovanie a stravovanie	1 797	1 622	0,903	-9,7 %
Obchod. služby	13 415	14 520	1,082	+ 8,2 %
Ostatné služby	4 122	4 460	1,082	+ 8,2 %
SPOLU	52 646	58 838	1,118	+ 11,8 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

2.4 Vznik MSP podľa sídla

V porovnaní s predchádzajúcim rokom, vo všetkých 8 krajoch rástol počet nových malých a stredných podnikov v roku 2016. Najviac nových MSP bolo zaregistrovaných v Bratislavskom kraji – v počte 11 666 podnikateľských subjektov. Druhým najpočetnejším krajom z hľadiska vznikov MSP bol Prešovský kraj, v ktorom zaregistrovalo svoje sídlo 8 190 nových podnikateľských subjektov. Treticu uzatvára Žilinský kraj s počtom 7 930 nových MSP.

Tab. č. 13: Počet vznikov MSP podľa sídla v r. 2007-2016 v SR

Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
BB	6 392	7 368	6 229	6 861	7 461	6 799	8 061	6 709	5 765	6 150
BA	10 866	11 362	10 774	11 903	12 785	11 918	13 961	9 754	9 488	11 666
KE	6 381	7 331	5 989	6 510	6 886	6 598	8 285	6 311	5 363	6 165
NR	7 699	8 591	7 272	7 460	7 855	7 963	8 872	7 651	7 113	7 756
PO	8 279	9 959	7 197	8 008	9 080	8 699	10 311	8 783	7 609	8 190
TN	5 889	6 510	5 482	6 018	6 454	5 984	6 898	5 777	4 928	5 335
TT	6 010	6 585	5 532	5 428	5 559	5 386	6 408	5 306	4 923	5 646
ZA	8 085	8 732	7 108	8 352	8 844	8 354	10 210	8 726	7 457	7 930
SPOLU	59 601	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z historického hľadiska mal vývoj počtu nových registrácií malých a stredných podnikov v jednotlivých krajoch obdobný priebeh – líšil sa len dynamikou rastu/poklesu. Po raste počtu registrácií v roku 2008, došlo v roku 2009 k poklesu registrácií vo všetkých krajoch. V období od roku 2009 počet nových MSP vo všetkých krajoch postupne rástol až dosiahol svoje maximum v roku 2013, kedy podnikateľské subjekty ešte nemuseli splatiť základné imanie banke. Po tomto roku počty nových registrácií v rokoch 2014 a 2015 klesli. V roku 2016 došlo opäť k oživeniu vo všetkých krajoch, ktoré sa však líšilo dynamikou rastu. Najdynamickejší rast zaznamenal Bratislavský kraj, kde vzrástol počet nových registrácií MSP v roku 2016 až o 23 % nasledovaný Košickým (15,0 %) a Trnavským krajom (14,7 %). Najnižšiu dynamiku rastu v počte registrácií nových MSP bol zaznamenaný v Žilinskom (6,3 %), Banskobystrickom (6,7 %) a Prešovskom kraji (7,6 %).

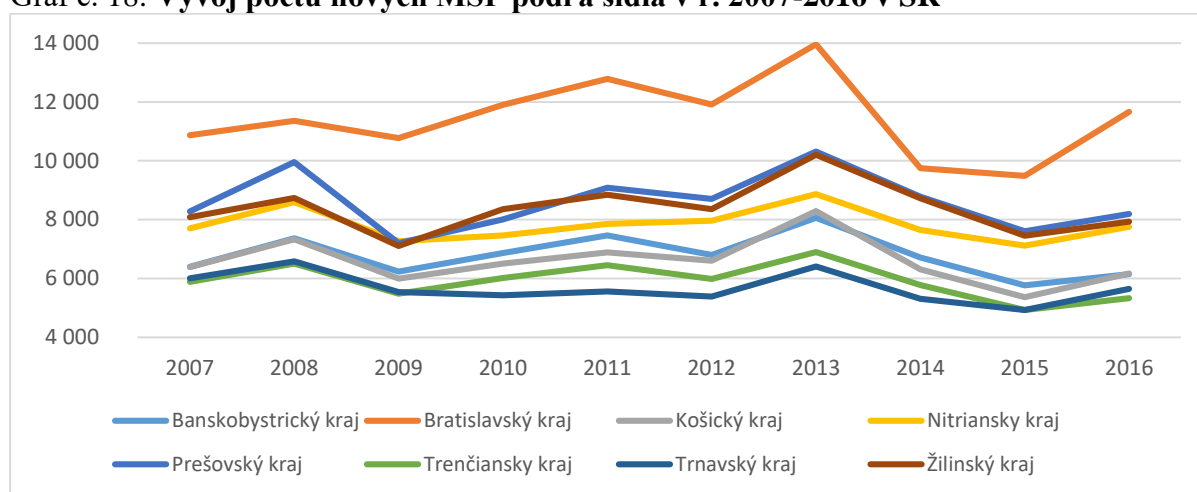
Tab. č. 14: Index vývoja vzniknutých MSP podľa sídla v SR

Kraj	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Banskobystrický	5 765	6 150	1,067	+ 6,7 %
Bratislavský	9 488	11 666	1,230	+ 23,0 %
Košický	5 363	6 165	1,150	+ 15,0 %
Nitriansky	7 113	7 756	1,090	+ 9,0 %
Prešovský	7 609	8 190	1,076	+ 7,6 %
Trenčiansky	4 928	5 335	1,083	+ 8,3 %
Trnavský	4 923	5 646	1,147	+ 14,7 %
Žilinský	7 457	7 930	1,063	+ 6,3 %
SPOLU	52 646	58 838	1,118	+ 11,8 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj počtu nových malých a stredných podnikov za posledných 10 rokov podľa jednotlivých krajov znázorňuje graf:

Graf č. 18: Vývoj počtu nových MSP podľa sídla v r. 2007-2016 v SR

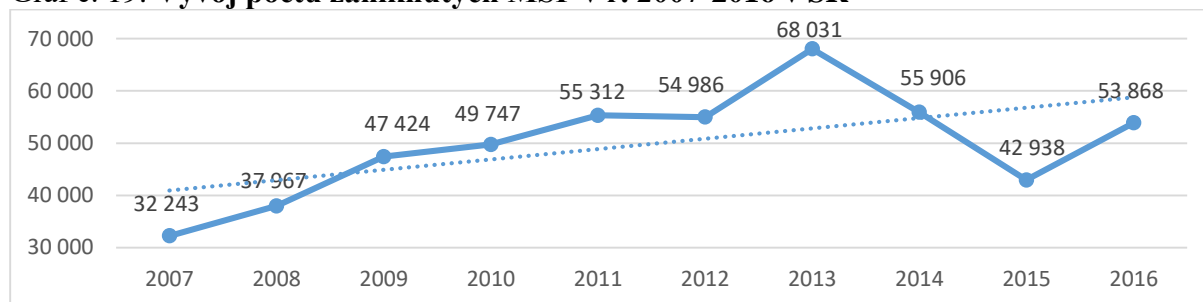

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3 Zánik malých a stredných podnikov na Slovensku

Vývoj počtu zaniknutých malých a stredných podnikov má z dlhodobého hľadiska rastúci trend. V období rokov 2007 – 2013 počet zánikov MSP v každom roku rástol. V porovnaní s rokom 2007 vzrástol počet zánikov v roku 2013 viac ako dvojnásobne – na 68 031. Pod toto rapídne zvýšenie sa podpísali hlavne FO – podnikatelia, ktorých zánik rástol rýchlejšim tempom ako u PO. V rokoch 2014 a 2015 počet zánikov klesal. V roku 2016 vzrástol celkový počet zánikov MSP o 25,46 % na 53 868 podnikateľských subjektov. Celkový vývoj počtu zánikov MSP v r. 2007-2016 v SR znázorňuje graf:

Graf č. 19: Vývoj počtu zaniknutých MSP v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska času bolo viac MSP zrušených v priebehu druhého polroka 2016, kedy zaniklo 27 186 subjektov (resp. 50,47 % z celkového počtu zaniknutých MSP). Najpočetnejším mesiacom z hľadiska zánikov bol december (11,67 % z celkového počtu zaniknutých MSP). Priebeh počtu zánikov v roku 2016 bol však v jednotlivých mesiacoch vyrovnaný a osciloval okolo 8 % z celkového počtu zánikov na mesiac. Najmenej MSP bolo zrušených v auguste – 7,25 % z celkového počtu.

Tab. č. 15: Počet zánikov MSP v jednotlivých mesiacoch r. 2016 v SR

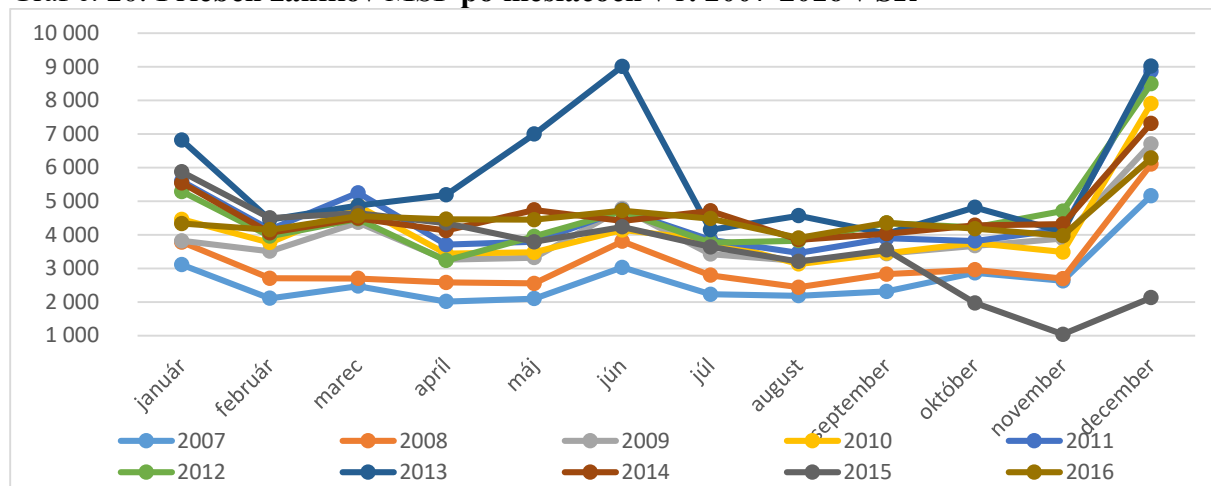
Mesiac	Počet zánikov	%	Počet zánikov za polrok	%
Január	4 335	8,05 %	26 682	49,53 %
Február	4 149	7,70 %		
Marec	4 561	8,47 %		
Apríl	4 466	8,29 %		
Máj	4 450	8,26 %		
Jún	4 721	8,76 %		
Júl	4 484	8,32 %	27 186	50,47 %
August	3 906	7,25 %		
September	4 355	8,08 %		
Október	4 183	7,77 %		
November	3 972	7,37 %		
December	6 286	11,67 %		
SPOLU	53 868	100,00 %	53 868	100,00 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Priebeh zánikov MSP za posledných 10 rokov mal v jednotlivých mesiacoch s výnimkou roku 2013 a konca roka 2015 obdobný priebeh. Najviac podnikateľských subjektov každoročne zaniká v decembri a januári. Výnimkou bol len rok 2015, kedy v decembri zaniklo menej subjektov ako v priebehu roka. V priebehu roka bol počet zánikov MSP vyrovnaný. V júni 2013 došlo k výraznému zvýšeniu počtu zánikov spôsobenému predovšetkým FO – podnikateľmi

v dôsledku výrazného navýšenia vymeriavacieho základu SZČO, z ktorého je vyrubované sociálne a zdravotné poistenie.⁴

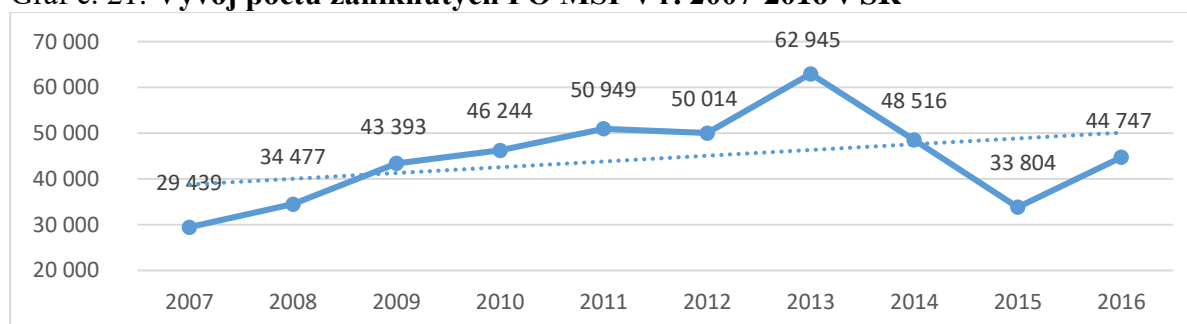
Graf č. 20: Priebeh zánikov MSP po mesiacoch v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Celkový vývoj zaniknutých FO – podnikateľov má mierne rastúci trend. Od krízového roku 2008 do roku 2013 počet zánikov FO – podnikateľov rástol. Najviac zánikov bolo zaznamenaných v roku 2013 (62 945 podnikateľských subjektov), kedy sa prejavilo zvýšenie odvodov pre SZČO v najväčšej miere. V rokoch 2014 a 2015 počet zánikov MSP výrazne klesal. V roku 2016 došlo k opätovnému zvýšeniu počtu zánikov o 32,37 % na 44 747 podnikateľských subjektov. V roku 2017 očakávame zníženie počtu zaniknutých FO v dôsledku zvýšenia percentuálnej sadzby paušálnych výdavkov zo 40 % na 60 % z úhrnu príjmov, zrušenia mesačného limitu (420 Eur) a zvýšenia ročného limitu sumy paušálnych výdavkov z 5 040 Eur na 20 000 Eur.⁵

Graf č. 21: Vývoj počtu zaniknutých FO MSP v r. 2007-2016 v SR

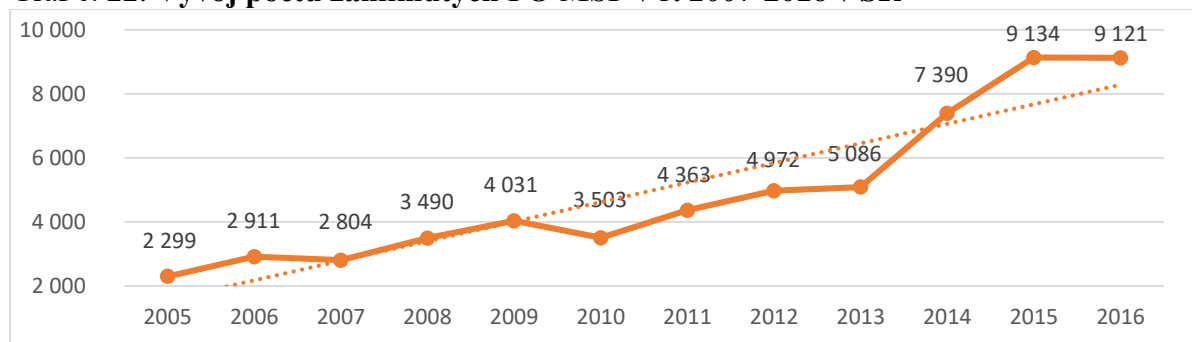
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v počte zaniknutých PO MSP má rovnako ako u FO – podnikateľov rastúci trend, ktorý však rástol rýchlejšim tempom ako u FO. Najviac zaniknutých PO bolo zaznamenaných v roku 2015, kedy zaniklo až 9 134 podnikateľských subjektov. V roku 2016 došlo k miernemu poklesu zánikov PO o 0,14 % na 9 121 podnikateľských subjektov.

⁴ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

⁵ Zákon č. 341/2016 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2017

Graf č. 22: Vývoj počtu zaniknutých PO MSP v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.1 Zánik MSP podľa veľkostnej kategórie

Rovnako ako v prípade vznikov, tak aj pri zánikoch je prirodzené, že najviac zaniknutých MSP je v kategórii mikropodnikov. V roku 2016 zaniklo 53 650 mikropodnikov, 181 malých podnikov a 37 stredných podnikov.

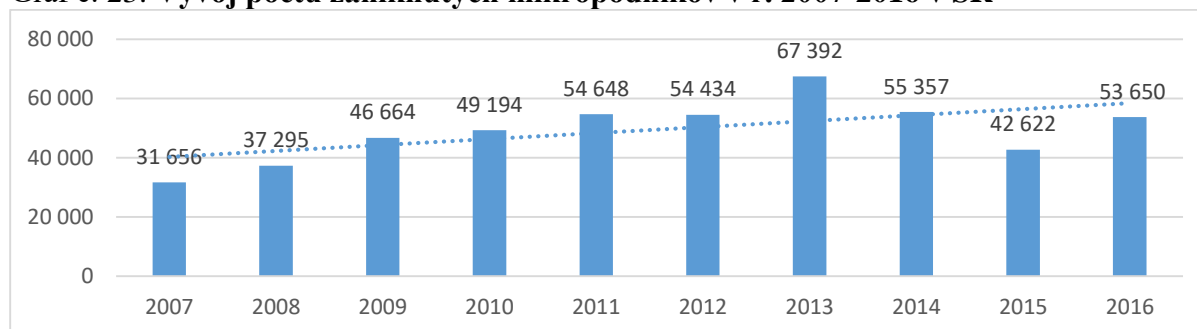
Tab. č. 16: Počet zánikov MSP podľa veľkosti v r. 2007-2016 v SR

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mikro	31 656	37 295	46 664	49 194	54 648	54 434	67 392	55 357	42 622	53 650
Malé	517	591	688	493	608	492	573	494	282	181
Stredné	70	81	72	60	56	60	66	55	34	37
SPOLU	32 243	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Za posledných 10 rokov sa vývoj zánikov mikropodnikov na Slovensku vyznačoval nepravidelným priebehom a kolísal v rozmedzí od 31 656 zaniknutých mikropodnikov v roku 2007 až po 67 392 zaniknutých mikropodnikov v roku 2013, pre ktorý bolo príznačné zvýšenie odvodového zaťaženia. Po tomto nezanedbateľnom zvýšení, došlo v nasledujúcich dvoch rokoch (2014 a 2015) k poklesu. V roku 2016 sa počet zaniknutých MSP zvýšil o 25,87 %.

Graf č. 23: Vývoj počtu zaniknutých mikropodnikov v r. 2007-2016 v SR

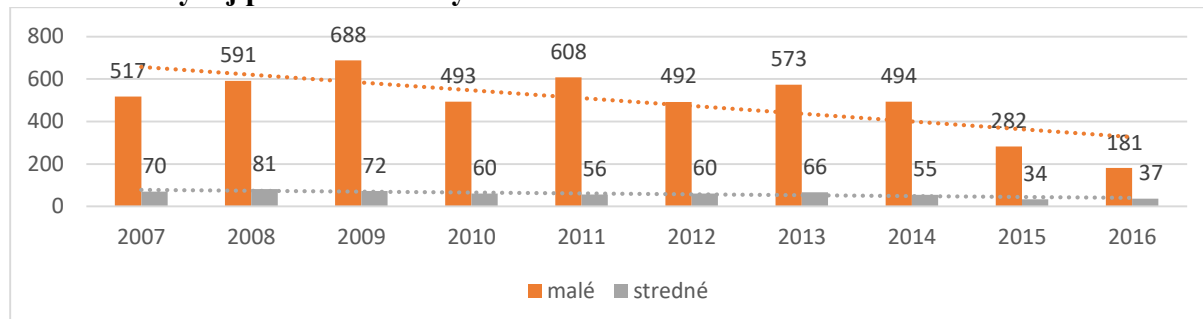

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Celkový vývoj počtu zaniknutých malých podnikov mal odlišný priebeh ako v prípade mikropodnikov. Za posledných 10 rokov bol najväčší úbytok malých a stredných podnikov zaznamenaný v roku 2009, pod ktorý sa negatívne podpísal nástup krízy. V nasledujúcich rokoch vývoj značne kolísal. Pozitívne možno vnímať fakt, že v posledných dvoch rokoch klesá počet zánikov malých a stredných podnikov, pričom počet registrácií nových malých podnikov v rokoch 2015 a 2016 vzrástol. Na pokles počtu zánikov malých a stredných podnikov po roku

2014 vplývala aj zmena určovania veľkostných kategórií v Registri organizácií uskutočnená zo strany ŠÚ SR. Počet zánikov stredných podnikov mal v analyzovanom období vyrovnaný priebeh. V rokoch 2014 a 2015 počet zánikov stredných podnikov klesol takmer o polovicu. Vývoj počtu zaniknutých malých a stredných podnikov za posledné desaťročie znázorňuje graf:

Graf č. 24: Vývoj počtu zaniknutých MSP v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s prechádzajúcim rokom bol zaznamenaný nárast počtu zrušení predovšetkým u mikropodnikov – o 25,9 %. Rast počtu zánikov zaznamenali aj stredné podniky (o 8,8 %). K zlepšeniu došlo u malých podnikov, ktorých v roku 2016 zaniklo o 35,8 % menej ako v roku 2015.

Tab. č. 17: Index vývoja zaniknutých MSP podľa veľkosti v SR

Veľkostná kategória	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Mikropodniky	42 622	53 650	1,259	+ 25,9 %
Malé	282	181	0,642	-35,8 %
Stredné	34	37	1,088	+ 8,8 %
SPOLU	42 938	53 868	1,255	+ 25,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.2 Zánik MSP podľa právnych foriem

Rovnako ako pri vznikoch, tak aj pri zánikoch tvorili v roku 2016 najpočetnejšiu skupinu živnostníci so zánikom 43 503 podnikateľských subjektov. Druhou najpočetnejšou skupinou v rámci zánikov boli právnické osoby, ktoré v porovnaní s rokom 2015 stagnovali (9 121 zaniknutých PO v roku 2016). Pozitívny vývoj zánikov za posledný rok zaznamenali slobodné povolania, ktorých počet sa medziročne znížil o 7,52 % na 812. Počet zánikov samostatne hospodáriacich roľníkov sa v roku 2016 mierne zvýšil o 1,89 % na 432 podnikateľských subjektov. Počet zánikov malých a stredných podnikov podľa právnych foriem za posledných 10 rokov znázorňuje tabuľka:

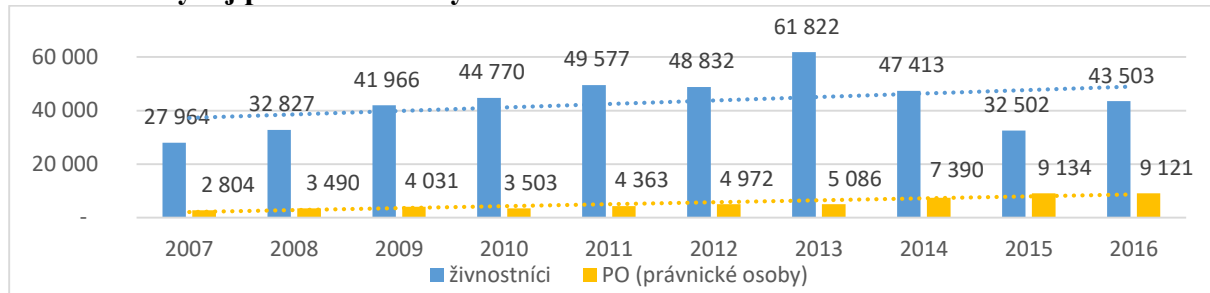
Tab. č. 18: Počet zánikov MSP podľa právnych foriem v r. 2007-2016 v SR

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Živnostníci	27 964	32 827	41 966	44 770	49 577	48 832	61 822	47 413	32 502	43 503
SP	820	952	907	951	832	759	736	789	878	812
SHR	655	698	520	523	540	423	387	314	424	432
PO	2 804	3 490	4 031	3 503	4 363	4 972	5 086	7 390	9 134	9 121
SPOLU	32 243	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v počte zánikov u živnostníkov a PO mal odlišný priebeh. Počet zrušení živnostníkov mal v období od roku 2007 do roku 2013 rastúci trend a svoje maximum dosiahol v roku 2013, kedy zaniklo 61 822 živnostníkov. Tento vysoký počet zánikov bol do značnej miery spôsobený spomínaným zvýšením odvodového zaťaženia. Po roku 2013 sa situácia zmiernila a počet zánikov živnostníkov začal postupne klesať. V roku 2016 zaniklo 43 503 živnostníkov, čo predstavuje medziročný nárast o 33,85 %. Počet zrušení právnických osôb v období rokov 2007 – 2011 rástol len pozvoľne. Od roku 2012 (4 972 zaniknutých podnikateľských subjektov) do roku 2016 (9 121 podnikateľských subjektov) sa počet zánikov PO takmer zdvojnásobil, čomu dopomohlo aj zavedenie daňových licencií v roku 2014.⁶

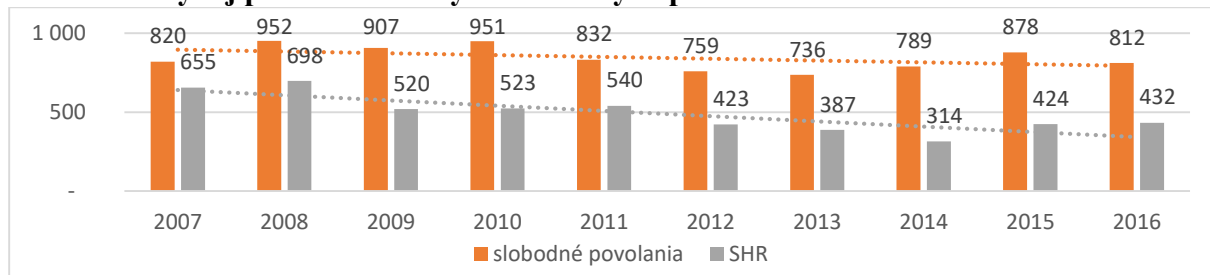
Graf č. 25: Vývoj počtu zaniknutých živnostníkov a PO v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Slobodné povolania a SHR tvoria len malé percento celkového počtu zánikov. Vývoj počtu zrušení slobodných povolanií kolísal v rozmedzí od 736 podnikateľských subjektov v roku 2013 až po 952 subjektov v roku 2008. Rok 2016 mal na počet zánikov slobodných povolanií pozitívny vplyv – došlo k medziročnému poklesu zánikov o 7,52 %. Počet zánikov SHR má z dlhodobého hľadiska klesajúci trend. V posledných dvoch rokoch síce došlo k zvýšeniu počtu zaniknutých SHR, na strane druhej však výrazne vzrástol počet nových SHR, čo možno vnímať pozitívne.

Graf č. 26: Vývoj počtu zaniknutých slobodných povolanií a SHR v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska medziročnej dynamiky počtu zánikov podľa právnych foriem došlo k zníženiu počtu zrušení u slobodných povolanií (o 7,52 %) a právnických osobách (o 0,14 %). U živnostníkov a samostatne hospodáriacich roľníkov došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k nárastu počtu zrušení. Najväčšia medziročná zmena bola zaznamenaná u živnostníkov, ktorých zaniklo v roku 2016 o 33,8 % viac ako v roku 2015.

⁶ Zákon č. 463/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2014.

Tab. č. 19: Index vývoja zaniknutých MSP podľa právnych foriem v SR

Právna forma	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Živnostníci	32 502	43 503	1,338	+ 33,8 %
Slobodné povolania	878	812	0,925	-7,52 %
SHR	424	432	1,019	+ 1,9 %
PO	9 134	9 121	0,999	-0,14 %
SPOLU	42 938	53 868	1,255	+ 25,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.3 Zánik MSP podľa odvetvovej štruktúry

Z hľadiska odvetvovej štruktúry došlo v roku 2016 k nárastu počtu zaniknutých MSP vo všetkých odvetviach. Najviac podnikateľských subjektov zaniklo v odvetví stavebníctva, kde ukončilo svoju činnosť 12 066 podnikateľských subjektov. Druhou najpočetnejšou skupinou bolo odvetvie obchodu s 11 616 zánikmi nasledované obchodnými službami s počtom 10 281 zánikov. Medzi odvetvia s najnižším počtom zánikov v kategórii MSP patrili ubytovanie a stravovanie (1 949), pôdohospodárstvo (2 735) a ostatné služby (3 591). Prehľad počtu zánikov malých a stredných podnikov z dlhodobé hľadiska znázorňuje tabuľka:

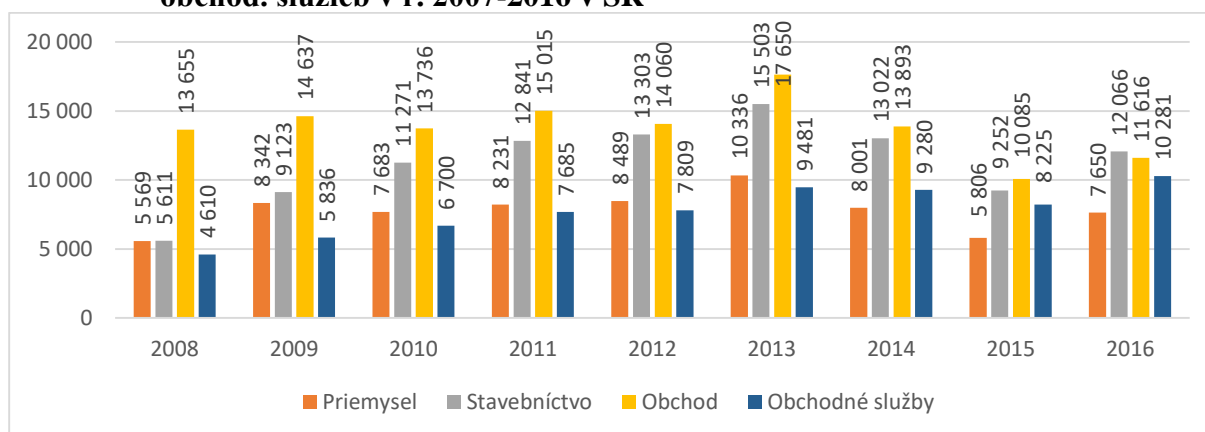
Tab. č. 20: Počet zánikov MSP podľa odvetví v r. 2007-2016 v SR

Odvetvie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Pôdohospodárstvo	N/A	2 434	2 608	2 598	2 673	2 644	2 808	2 361	1 963	2 735
Priemysel	N/A	5 569	8 342	7 683	8 231	8 489	10 336	8 001	5 806	7 650
Stavebníctvo	N/A	5 611	9 123	11 271	12 841	13 303	15 503	13 022	9 252	12 066
Obchod	N/A	13 655	14 637	13 736	15 015	14 060	17 650	13 893	10 085	11 616
Doprava a informácie	N/A	2 120	2 536	2 936	3 531	3 610	5 868	3 974	3 311	3 980
Ubytovanie a stravovanie	N/A	1 567	1 746	1 859	2 074	1 916	2 591	2 043	1 571	1 949
Obchod. služby	N/A	4 610	5 836	6 700	7 685	7 809	9 481	9 280	8 225	10 281
Ostatné služby	N/A	2 401	2 596	2 964	3 262	3 155	3 794	3 332	2 725	3 591
SPOLU	N/A	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V rokoch 2008-2015 bol najvyšší počet zánikov zaznamenaný v odvetví obchodu, pre ktoré bol charakteristický nevyrovnaný priebeh. V roku 2016 síce vzrástol počet zánikov v obchode o 15,18 %, ale počet zánikov v stavebníctve rástol rýchlejšim tempom (o 30,42 %) a dosiahol najvyšší počet zánikov v roku 2016 – na úrovni 12 066 podnikateľských subjektov. Zánik v odvetví obchodných služieb sa z dlhodobého hľadiska vyznačoval rastúcim trendom a pohyboval sa v rozpätí od 4 610 zánikov v roku 2008 po 10 281 zánikov v roku 2016. V porovnaní s rokom 2008 sa teda počet zaniknutých MSP v odvetví obchodných služieb viac ako zdvojnásobil. Počet zánikov v odvetví priemyslu za posledných 9 rokov sa vyvíjal nepravidelne a kolísal v rozpätí od 5 569 podnikateľských subjektov v roku 2008 až po 10 336 podnikateľských subjektov v roku 2013, kedy dosiahol svoj vrchol. Rovnako ako pri iných odvetviach, aj v prípade priemyslu došlo v rokoch 2014 a 2015 k poklesu počtu zánikov a opätovnému nárastu v roku 2016. Podrobný prehľad vývoja počtu zaniknutých MSP v odvetví priemyslu, stavebníctva, obchodu a obchodných služieb znázorňuje graf:

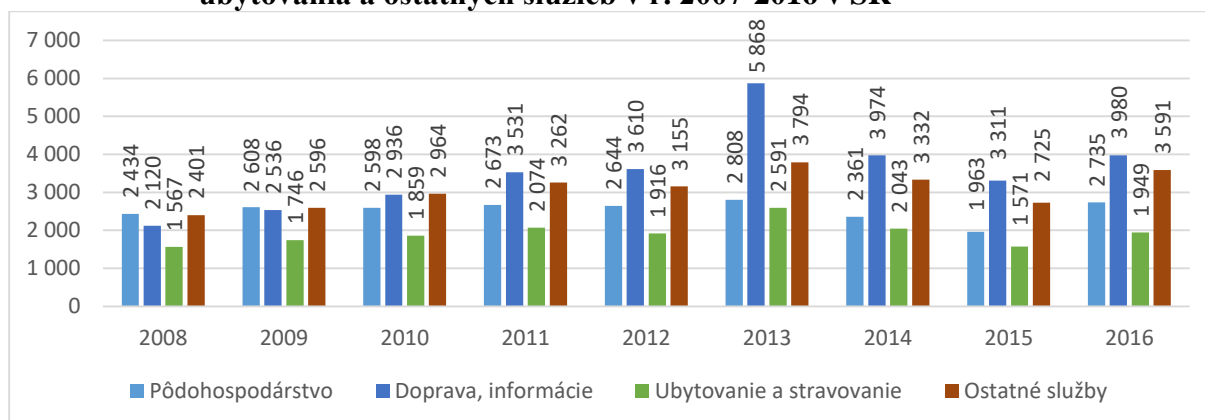
Graf č. 27: Vývoj počtu zaniknutých MSP v odvetví priemyslu, stavebníctva, obchodu a obchod. služieb v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rovnako ako pri vznikoch, tak aj pri zánikoch bol nižší počet zánikov zaznamenaný v odvetví pôdohospodárstva, dopravy, ubytovania a ostatných služieb. Z dlhodobého hľadiska sa vývoj počtu zánikov v odvetví pôdohospodárstva v porovnaní s ostatnými odvetviami výrazne nemenil. Odlíšna situácia bola v odvetví dopravy a informácií, kde pretrváva dlhodobo rastúci trend počtu zánikov. K najvýraznejšiemu rastu v počte zánikov dopravných a informačných MSP došlo v roku 2013, kde zaniklo až 5 868 podnikateľských subjektov, čo predstavuje nárast o 62,55 % v porovnaní s rokom 2012. Tento výrazný rast bol do značnej miery spôsobený prijatím a implementáciou zákona o cestnej doprave, ktorého obsahom bola zmena legislatívnych požiadaviek a súvisiace navýšenie administratívnej a priamej finančnej záťaže pre živnostníkov v rámci taxislužieb a nákladnej cestnej dopravy.⁷ Vplyvom tejto zmeny došlo k výraznému poklesu živnostníkov podnikajúcich v taxislužbách a nákladnej cestnej doprave. Časť zo zrušených podnikateľských subjektov zanikla a časť prešla pod slobodné povolania. V rokoch 2014 – 2016 sa situácia v doprave a informáciách ustálila. V odvetví ubytovania a stravovania nedochádzalo k výrazným zmenám. Počet zánikov v tomto odvetví v období rokov 2008 – 2011 mierne rástol. V roku 2012 síce došlo k poklesu počtu zánikov, avšak v roku 2013 tento počet opäť vzrástol. V rokoch 2014 a 2015 bol zaznamenaný pokles počtu zánikov.

Graf č. 28: Vývoj počtu zaniknutých MSP v odvetví pôdohospodárstva, dopravy, ubytovania a ostatných služieb v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

⁷ Zákon č. 56/2012 Z.z. o cestnej doprave. Dátum účinnosti: 30.11.2013.

Vo všetkých odvetviach došlo k medziročnému zvýšeniu počtu zrušení. V porovnaní s rokom 2015 vzrástol počet zrušení predovšetkým v pôdohospodárstve (o 39,3 %), priemysle a ostatných službách (o 31,8 %). Najnižšie tempo rastu v počte zánikov zaznamenalo odvetvie obchodu – 15,2 %.

Tab. č. 21: Index vývoja zaniknutých MSP podľa odvetví v SR

Odvetvie	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Pôdohospodárstvo	1 963	2 735	1,393	+ 39,3 %
Priemysel	5 806	7 650	1,318	+ 31,8 %
Stavebníctvo	9 252	12 066	1,304	+ 30,4 %
Obchod	10 085	11 616	1,152	+ 15,2 %
Doprava a informácie	3 311	3 980	1,202	+ 20,2 %
Ubytovanie a stravovanie	1 571	1 949	1,241	+ 24,1 %
Obchod. služby	8 225	10 281	1,250	+ 25,0 %
Ostatné služby	2 725	3 591	1,318	+ 31,8 %
SPOLU	42 938	53 868	1,255	+ 25,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

3.4 Zánik MSP podľa sídla

V porovnaní s predchádzajúcim rokom, bolo v roku 2016 vo všetkých 8 krajoch viac zánikov malých a stredných podnikov. Najviac MSP bolo zrušených v Bratislavskom kraji (9 221 zánikov), kde aj najviac podnikov pôsobí. Druhým krajom s najväčším počtom zánikov v roku 2016 bol Prešovský kraj s počtom 7 840 a tretím Žilinský kraj, kde zaniklo 7 682 podnikateľských subjektov.

Tab. č. 22: Počet zánikov MSP podľa sídla v r. 2007-2016 v SR

Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
BB	4 296	5 405	6 367	6 377	6 919	6 777	7 787	6 554	4 919	6 102
BA	5 272	5 863	6 085	6 286	7 630	7 964	9 924	9 038	7 452	9 221
KE	3 424	4 946	6 110	5 756	5 855	5 653	7 196	5 915	4 694	5 928
NR	4 604	4 838	6 045	6 672	7 443	6 858	7 988	6 631	4 955	6 568
PO	3 909	4 763	7 213	7 396	7 800	8 190	10 430	8 205	6 085	7 840
TN	3 383	3 883	5 276	5 414	6 176	6 008	7 622	6 181	4 515	5 396
TT	3 210	3 569	4 142	4 937	5 559	5 321	6 859	5 497	4 240	5 131
ZA	4 145	4 700	6 186	6 909	7 930	8 215	10 225	7 885	6 078	7 682
SPOLU	32 243	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z historického hľadiska mal vývoj počtu zánikov malých a stredných podnikov v jednotlivých krajoch obdobný priebeh. Počet zánikov vo všetkých krajoch začal výrazne stúpať v roku 2009 dôsledkom uplynulej krízy. Počet zánikov dosiahol svoje maximum v roku 2013, kedy došlo k masívnemu rušeniu živností z dôvodu zvýšenia odvodového zaťaženia. Po tomto roku, rovnako ako v prípade vznikov, začal počet zánikov klesať. V medziročnom porovnaní došlo v roku 2016 vo všetkých krajoch k rastu počtu zánikov o viac ako 19 %. Najdynamickejší rast bol zaznamenaný v Nitrianskom (32,6 %), Prešovskom (28,8 %) a Žilinskom kraji (26,4 %). Naopak najmenej dynamický rast v počte zánikov bol zaznamenaný v Trenčianskom (19,5 %), Trnavskom (21,0 %) a Bratislavskom kraji (23,7 %).

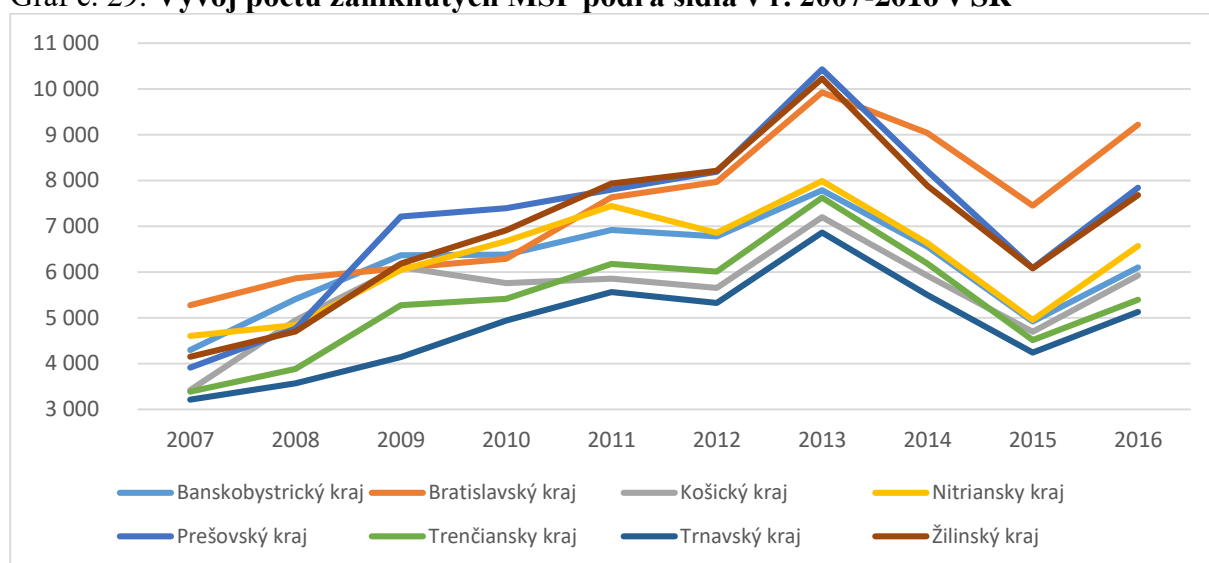
Tab. č. 23: Index vývoja zaniknutých MSP podľa sídla v SR

Kraj	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Banskobystrický	4 919	6 102	1,240	+ 24,0 %
Bratislavský	7 452	9 221	1,237	+ 23,7 %
Košický	4 694	5 928	1,263	+ 26,3 %
Nitriansky	4 955	6 568	1,326	+ 32,6 %
Prešovský	6 085	7 840	1,288	+ 28,8 %
Trenčiansky	4 515	5 396	1,195	+ 19,5 %
Trnavský	4 240	5 131	1,210	+ 21,0 %
Žilinský	6 078	7 682	1,264	+ 26,4 %
SPOLU	42 938	53 868	1,255	+ 25,5 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Priebeh počtu zrušení malých a stredných podnikov v jednotlivých krajoch za posledných 10 rokov znázorňuje graf:

Graf č. 29: Vývoj počtu zaniknutých MSP podľa sídla v r. 2007-2016 v SR

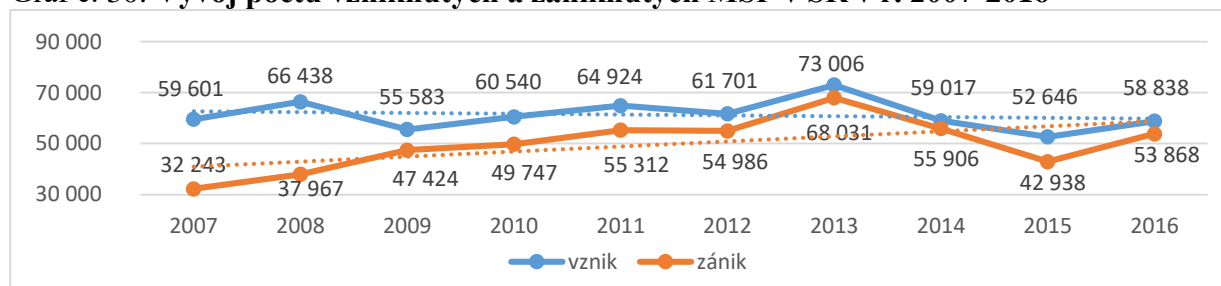

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4 Dynamika vývoja a čistý prírastok vzniknutých a zaniknutých MSP na Slovensku

Z dlhodobého hľadiska mal vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov v SR za posledné desaťrocie s výnimkou prvých dvoch rokov obdobný priebeh. V každom roku sledovaného obdobia dosiahol počet vznikov MSP vyššiu hodnotu ako počet zánikov, čo možno hodnotiť pozitívne. Na druhej strane dochádza dlhodo k znižovaniu rozdielu medzi počtom vznikov a zánikov MSP. Zatiaľ čo počet vznikov dosahuje za posledných 10 rokov mierne klesajúci trend, trend v počte zánikov MSP rastie rýchlejším tempom. Vývoj v počte vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov za posledných 10 rokov znázorňuje graf:

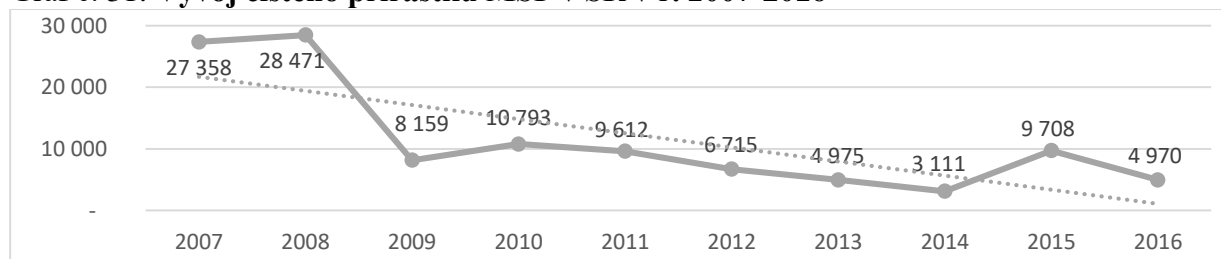
Graf č. 30: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých MSP v SR v r. 2007-2016

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Rozdielom počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov spadajúcich do kategórie MSP získame ročný čistý prírastok podnikateľských subjektov. Čistý prírastok podnikateľských subjektov MSP dosahuje dlhodo klesajúci trend. V porovnaní s rokom 2007 klesol rozdiel medzi počtom vzniknutých a zaniknutých MSP viac ako 5-násobne. K najvýraznejšiemu poklesu došlo v roku 2009, ktorý bol v dôsledku krízy pre mnohé MSP likvidačný. Napriek miernemu oživeniu v nasledujúcom roku, naďalej pretrvával negatívny trend vývoja, ktorý bol spôsobený rýchlejším tempom rastu zánikov ako vznikov až do roku 2014. V roku 2014 dosiahol čistý prírastok MSP svoje desaťročné minimum. Nakoľko v roku 2015 počet zánikov poklesol výraznejšie ako v prípade vznikov, došlo ku krátkodobému zvýšeniu čistého prírastku. V roku 2016 došlo opäť k poklesu a čistý prírastok MSP klesol takmer o polovicu.

Graf č. 31: Vývoj čistého prírastku MSP v SR v r. 2007-2016

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podrobný prehľad o počte vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov na Slovensku za posledných 10 rokov s ohľadom na čistý prírastok podnikateľských subjektov znázorňuje tabuľka na nasledujúcej strane:

Tab. č. 24: **Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých MSP s ohľadom na čistý prírastok v SR v r. 2007-2016**

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vznik	59 601	66 438	55 583	60 540	64 924	61 701	73 006	59 017	52 646	58 838
Zánik	32 243	37 967	47 424	49 747	55 312	54 986	68 031	55 906	42 938	53 868
ČP	27 358	28 471	8 159	10 793	9 612	6 715	4 975	3 111	9 708	4 970

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V roku 2016 došlo k nárastu počtu vzniknutých aj zaniknutých podnikateľských subjektov. Tempo rastu zaniknutých MSP však rástlo rýchlejšie (25,5 %) ako v prípade vzniknutých MSP (11,8 %), čo možno považovať vo vývoji podnikateľského prostredia za negatívny jav. Čistý prírastok malých a stredných podnikov sa medziročne znížil o 48,81 %.

Tab. č. 25: **Index vývoja vzniknutých, zaniknutých MSP a čistého prírastku v SR**

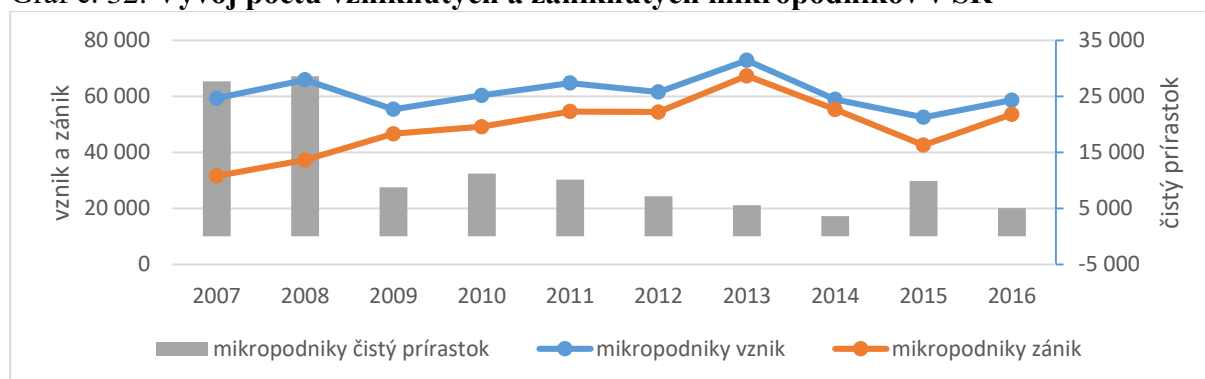
	2015	2016	Index 16/15	Zmena
Vznik	52 646	58 838	1,118	+ 11,8 %
Zánik	42 938	53 868	1,255	+ 25,5 %
Čistý prírastok	9 708	4 970	0,512	-48,81 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.1 Čistý prírastok MSP podľa veľkosti

Vývoj v počte vzniknutých a zaniknutých mikropodnikov, malých podnikov a stredných podnikov za posledných 10 rokov mal odlišný priebeh. Zatiaľ čo v kategórii mikropodnikov počet vzniknutých podnikov prevyšoval počet zaniknutých podnikov, v kategórii malých a stredných podnikov každoročne viac podnikov zaniká ako vzniká. V dôsledku tohto trendu dochádza k nárastu podielu mikropodnikov na celkovom počte MSP, čo sa prejavuje v štruktúre MSP na Slovensku. Podľa údajov Európskej komisie patrí Slovensko medzi krajiny s najvyšším podielom mikropodnikov na celkovom počte MSP.

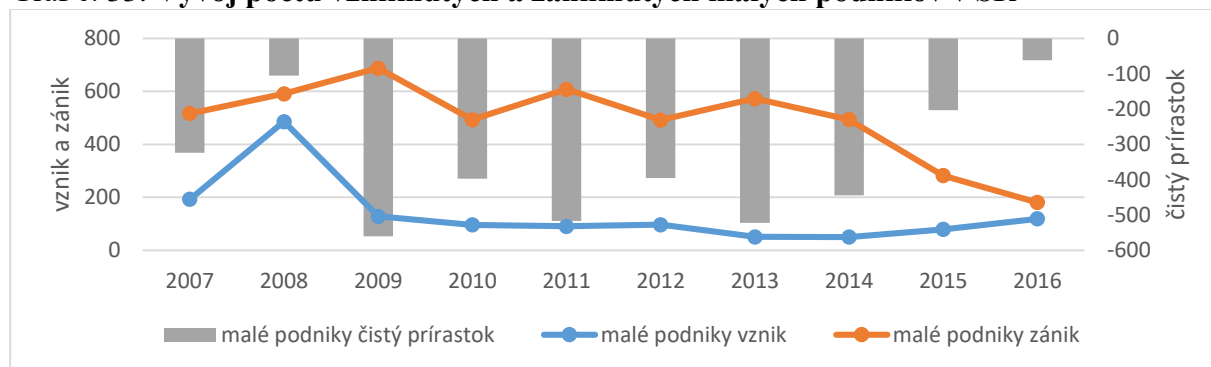
Čistý prírastok *mikropodnikov* dosahuje v každom roku kladné hodnoty, čo možno hodnotiť pozitívne. V porovnaní s rokom 2007 sa však tento rozdiel výrazne znížil - o viac ako päťnásobok. V medziročnom porovnaní došlo k rastu počtu vzniknutých mikropodnikov o 11,71 % a rastu počtu zaniknutých mikropodnikov až o 25,87 %, čo sa prejavilo v medziročnom poklese čistého prírastku o 49,1 %. Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých mikropodnikov spolu s čistým prírastkom znázorňuje graf:

Graf č. 32: **Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých mikropodnikov v SR**

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v počte vzniknutých a zaniknutých *malých podnikov* mal odlišný priebeh. Napriek dlhodobu negatívne trendu prevahy počtu zaniknutých podnikov, sa rozdiel medzi zaniknutými a vzniknutými podnikmi postupne znižuje. Zatiaľ čo počet zaniknutých malých podnikov zaznamenáva za posledné 4 roky neustály pokles, počet vzniknutých malých podnikov rastie, čím dochádza k znižovaniu zápornej hodnoty čistého prírastku. V medziročnom porovnaní vzrástol počet vzniknutých malých podnikov o 50,63 % a počet zaniknutých malých podnikov klesol o 35,82 %, čo naznačuje mierne zlepšenie v dynamike vývoja.

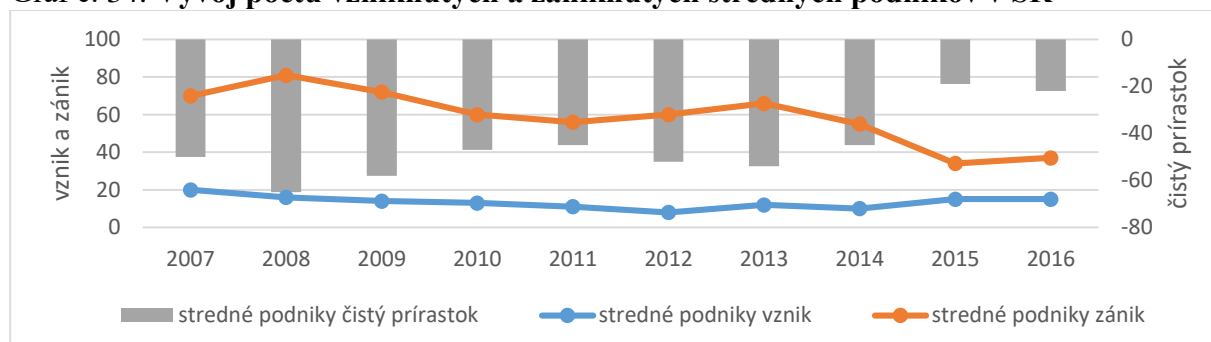
Graf č. 33: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých malých podnikov v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Aj v prípade *stredných podnikov* dlhodobu zaznamenávame negatívny trend väčšieho počtu zaniknutých ako vzniknutých MSP. Napriek výraznému zníženiu počtu zaniknutých stredných podnikov v roku 2015, v roku 2016 sa ich počet opäť zvýšil. V medziročnom porovnaní počet vzniknutých stredných podnikov stagnoval a počet zaniknutých stredných podnikov vzrástol o 8,82 %, čo sa negatívne prejavilo celkovým úbytkom počtu slovenských stredných podnikov. Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých stredných podnikov s ohľadom na čistý prírastok podnikateľských subjektov znázorňuje graf:

Graf č. 34: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých stredných podnikov v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podrobný prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v SR v členení podľa veľkosti s ohľadom na čistý prírastok za posledných 10 rokov je uvedený v tabuľke:

Tab. č. 26: Prehľad počtu vzniknutých a zaniknutých MSP podľa veľkosti v SR v r. 2007-2016

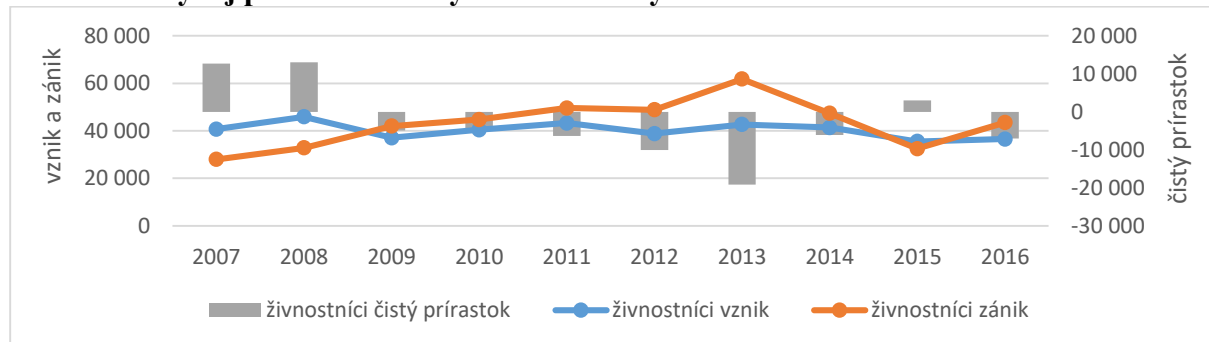
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
mikro	Vznik	59 388	65 936	55 441	60 431	64 822	61 596	72 943	58 957	52 552	58 704
	Zánik	31 656	37 295	46 664	49 194	54 648	54 434	67 392	55 357	42 622	53 650
	ČP	27 732	28 641	8 777	11 237	10 174	7 162	5 551	3 600	9 930	5 054
malé	Vznik	193	486	128	96	91	97	51	50	79	119
	Zánik	517	591	688	493	608	492	573	494	282	181
	ČP	-324	-105	-560	-397	-517	-395	-522	-444	-203	-62
stredné	Vznik	20	16	14	13	11	8	12	10	15	15
	Zánik	70	81	72	60	56	60	66	55	34	37
	ČP	-50	-65	-58	-47	-45	-52	-54	-45	-19	-22

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.2 Čistý prírastok MSP podľa právnych foriem

Vývoj v početnosti vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektov v členení podľa právnych foriem mal za posledných 10 rokov odlišný a pomerne nevyrovnaný priebeh. Predovšetkým na najpočetnejšiu skupinu subjektov – *živnostníkov* mali legislatívne zmeny najväčší dopad, čo sa prejavilo v nestálosti ich vývoja. Do roku 2008 sa každoročne registrovalo viac živnostníkov ako zanikalo. Tento trend narušila hospodárska kríza, ktorej dopady sa začali prejavovať už v roku 2009, v dôsledku čoho sa rozhodlo viac živnostníkov svoju činnosť ukončiť ako zakladať. Rast odvodového zaťaženia⁸ v roku 2013 len stimuloval tento negatívny trend, čím počet zánikov v konečnom dôsledku v danom roku vyvrcholil. Po roku 2013 došlo k miernemu zlepšeniu, avšak stále možno konštatovať, že napriek značnej obľube tejto právnej formy, nastal mierny útlm. Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO – živnostníkov v SR za posledné desaťročie znázorňuje graf:

Graf č. 35: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - živnostníkov v r. 2007-2016 v SR

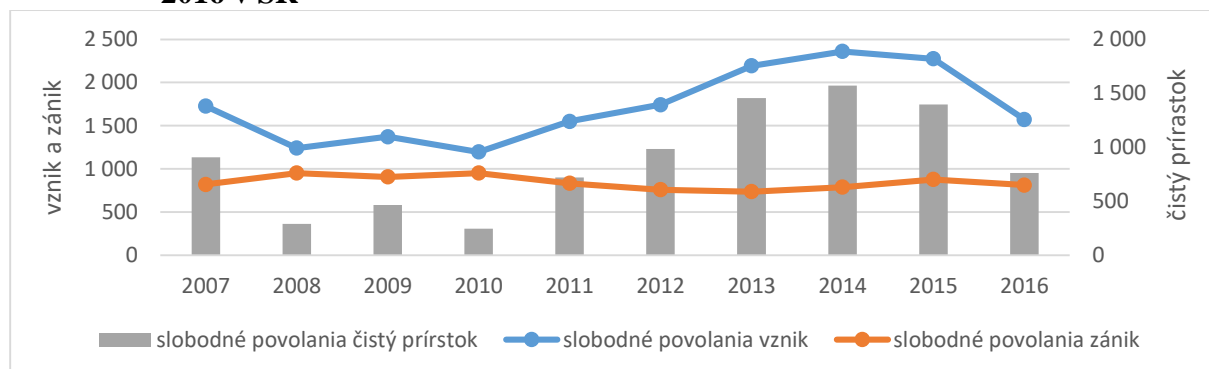
Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Slobodné povolania si udržiujú dlhodobu pozitívny trend. Počet vzniknutých slobodných povolání v každom roku sledovaného obdobia prevyšoval počet zaniknutých slobodných povolání. Na rozdiel od živnostníkov bol najväčší počet registrácií slobodných povolání zaznamenaný v roku 2014, čiastočne spôsobený zmenami Zákona č. 56/2012 Z.z. o cestnej doprave, ktorý nadobudol účinnosť 31. januára 2012 a v roku 2013 bol niekoľkokrát novelizovaný. Týmto zákonom došlo k sprísneniu legislatívnych požiadaviek pre živnostníkov v rámci taxislužieb a nákladnej cestnej dopravy, čo viedlo k ich čiastočnému presunu

⁸ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

pod slobodné povolania. V roku 2016 došlo k zníženiu počtu nových registrácií slobodných povolanií o 30,83 % a zároveň k zvýšeniu počtu zaniknutých slobodných povolanií o 10,14 %, v dôsledku čoho sa znížil čistý prírastok slobodných povolanií o 45,49 % na 761 podnikateľských subjektov.

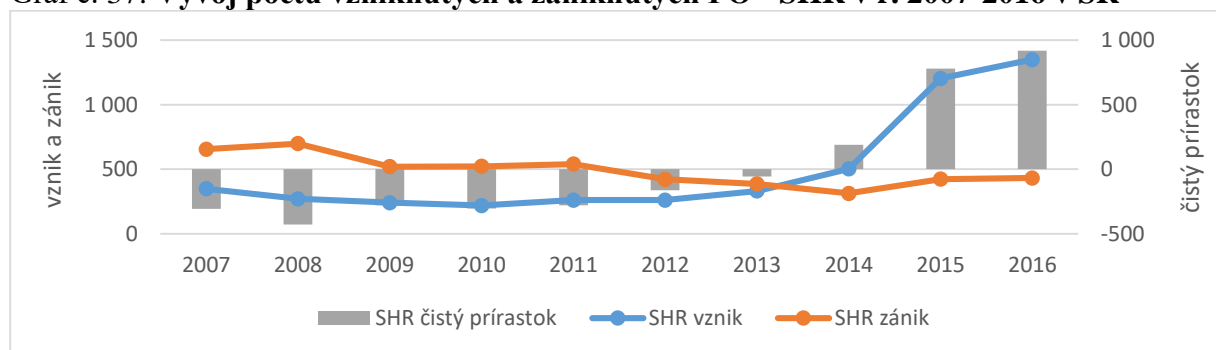
Graf č. 36: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - slobodných povolanií v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Vývoj v početnosti *samosťatne hospodáriacich roľníkov* mal nepravidelný priebeh. Od roku 2007 do roku 2013 viac roľníkov zanikalo ako vznikalo. V roku 2014 došlo k zmene dlhodobého trendu – počet nových registrácií SHR prevýšil počet zaniknutých SHR. V roku 2015 došlo k rapidnému nárastu počtu nových registrácií SHR o 239,17 % - z 503 roľníkov v roku 2014 na 1 203 nových roľníkov v roku 2015. Tento rastúci trend je do značnej miery odrazom zavádzania nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka v SR. Pod zvýšenie počtu nových registrácií SHR sa podpísalo predovšetkým „Podopatrenie 6.1 – Podpora na začatie podnikateľskej činnosti pre mladých poľnohospodárov“, ktoré je zamerané na uľahčenie vstupu do poľnohospodárskeho sektora pre mladých podnikateľov formou nenávratného finančného príspevku (NFP) na realizáciu ich podnikateľského plánu v oblasti živočíšnej a špecializovanej rastlinnej výroby vo výške 50 000 Eur na dobu max. 5 rokov.

Graf č. 37: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých FO - SHR v r. 2007-2016 v SR

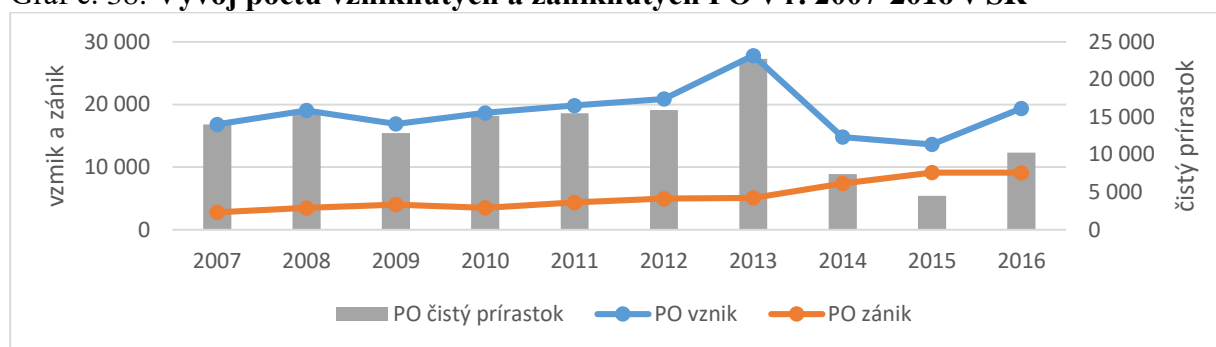

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Právnické osoby zaznamenávajú dlhodobo pozitívny trend vývoja – v každom roku sledovaného obdobia počet nových registrácií PO prevyšuje počet zaniknutých podnikateľských subjektov. Najúspešnejším rokom za poslednú dekádu z hľadiska počtu registrácií bol rok 2013, kedy počet nových PO dosiahol hodnotu 27 817 podnikateľských subjektov, čo predstavovalo medziročné zvýšenie o 33,06 %. Tento nárast bol do značnej miery

spôsobený prijatím Zákona č. 357/2013 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.12.2013, podľa ktorého je nutné pred založením subjektu splatiť základné imanie na účet v banke. Prijatie zákona vyvolalo záujem o registrovanie nových spoločností do konca novembra, pokiaľ sa ešte dali vytvoriť bez nutnosti splatiť základné imanie na účet v banke. K zvýšeniu počtu nových PO prispel aj rast odvodového zaťaženia SZČO na zdravotné a sociálne poistenie⁹, čím došlo k prechodu FO – podnikateľov k PO. Po zrušení povinnosti splatiť základné imanie na osobitný samostatný účet v banke¹⁰ v roku 2016 sa záujem o podnikanie PO zvýšil o 5 768 podnikateľských subjektov (resp. o 42,32 %). Čistý prírastok PO sa v roku 2016 zvýšil o viac ako dvojnásobok.

Graf č. 38: Vývoj počtu vzniknutých a zaniknutých PO v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.3 Čistý prírastok MSP podľa odvetvovej štruktúry

Z hľadiska odvetvovej štruktúry zaznamenali v každom roku sledovaného obdobia kladný čistý prírastok len 3 odvetvia – doprava a informácie, obchodné služby a ostatné služby. Najväčší čistý prírastok podnikateľských subjektov dlhodobo dosahuje odvetvie obchodných služieb, ktorých počet je mnohonásobne vyšší ako v prípade ostatných odvetví. Napriek výraznému zlepšeniu v poslednom roku, stále musíme konštatovať, že najväčší prepád bol zaznamenaný v odvetví obchodu, v ktorom počet zánikov výrazne prevyšuje počet vznikov.

Tab. č. 27: Čistý prírastok MSP podľa odvetvovej štruktúry v r. 2008-2016 v SR

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Pôdohospodárstvo	-312	-1 085	-868	107	-60	756	1 933	1 595	854
Priemysel	5 463	-2 423	-512	-446	-1 141	-1 404	289	1 252	-127
Stavebníctvo	10 132	3 058	1 445	452	-1 015	-750	-90	1 827	-112
Obchod	1 508	-2 332	-94	-993	-728	-5 666	-7 627	-3 133	-1 236
Doprava a informácie	2 508	1 944	1 876	1 840	1 619	1 310	1 744	1 354	810
Ubytovanie a stravovanie	565	281	295	3	227	-376	-16	226	-327
Obchod. služby	8 107	7 499	7 549	7 806	6 886	10 158	5 905	5 190	4 239
Ostatné služby	1 500	1 217	1 102	843	927	947	973	1 397	869

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

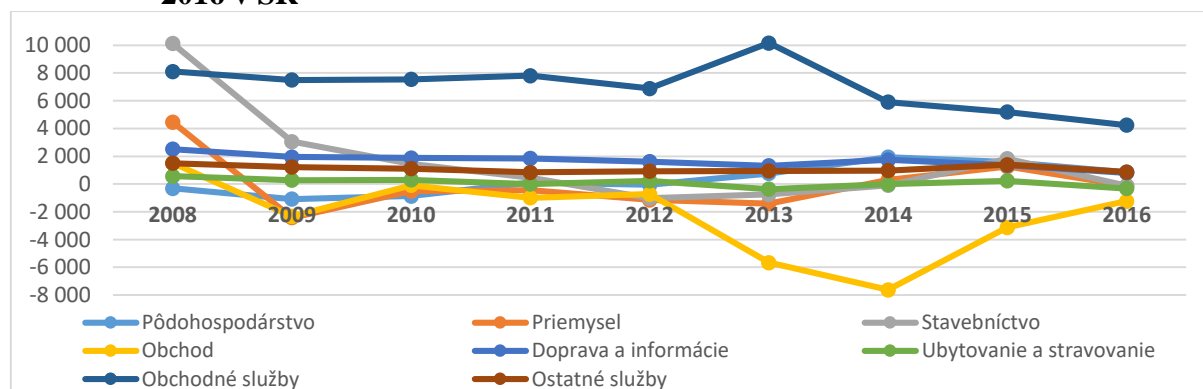
Z dlhodobého hľadiska dochádzalo k najvýraznejším výkyvom v odvetví obchodných služieb, obchodu, stavebníctva, priemyslu a pôdohospodárstva. Najpozitívnejší vývoj bol zaznamenaný

⁹ Zákon č. 252/2012, ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2013

¹⁰ Zákon č. 87/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Dátum účinnosti: 1.1.2016

v odvetví **obchodných služieb**, v ktorom bol každoročne zaznamenaný prírastok nových podnikateľských subjektov. V roku 2013 bolo zaregistrovaných najviac podnikateľských subjektov podnikajúcich v obchodných službách (19 639 subjektov). V roku 2014 došlo k miernemu poklesu, avšak naďalej dosahuje odvetvie kladný čistý prírastok podnikateľských subjektov. Odvetvie **obchodu** sa vyznačovalo nepravidelným priebehom čistého prírastku. V rokoch 2008-2012 bol počet vzniknutých a zaniknutých MSP vyrovnaný, avšak po roku 2012 došlo k výraznému poklesu čistého prírastku, čo bolo spôsobené nižším záujmom o podnikanie v tomto odvetví (registrovalo sa menej podnikateľských subjektov). Odvetvie **stavebníctva** bolo v najväčšej miere postihnuté hospodárskou krízou z roku 2008, po ktorom došlo k masívnemu rušeniu stavebných podnikateľských subjektov, ktoré pretrvávalo až do roku 2013, kedy počet zaniknutých stavebných podnikateľských subjektov prevýšil počet vzniknutých. V roku 2015 síce došlo k miernemu zlepšeniu, avšak v roku 2016 počet zaniknutých subjektov opäť prevýšil počet vzniknutých. Odvetvie **priemyslu** zažívalo v roku 2008 rozmach, ktorý bol pribrzdený dopadmi hospodárskej krízy v roku 2009. Od tohto roku do roku 2013 upadlo odvetvie do recesie sprevádzanej výrazným nárastom počtu zaniknutých priemyselných MSP. Od roku 2014 došlo k miernemu oživeniu ekonomiky, čo sa pozitívne prejavilo v ich nasledujúcom vývoji. Odvetvie **pôdohospodárstva** sa do roku 2012 tešilo len veľmi nízkej obľube a do tohto roku viac podnikateľov svoje podnikania rušilo ako zakladalo. Od roku 2013 záujem o podnikanie v pôdohospodárstve vzrástol aj v dôsledku zavádzania nových podporných opatrení v rámci „Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020“ Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR a v súčasnosti je na vzostupe. V odvetví **dopravy a informácií** a **ostatných služieb** každoročne zaznamenávame kladný čistý prírastok podnikateľských subjektov s minimálnymi výkyvmi. V oboch prípadoch priebeh zaniknutých MSP kopíroval priebeh vzniknutých – k miernemu nárastu došlo len v roku 2013, čo bolo spôsobené (rovnako ako pri ostatných odvetviach) legislatívnou úpravou¹¹, podľa ktorej je potrebné splatiť základné imanie na účet v banke. Odvetvie **ubytovania a stravovania** malo odlišný priebeh. Počet vzniknutých a zaniknutých MSP dosahoval minimálne rozdiely – v rokoch 2013 a 2016 počet zánikov ubytovacích a stravovacích subjektov prevýšil počet vznikov.

Graf č. 39: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa odvetví v r. 2008-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

¹¹ Zákon č. 357/2013 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č.6. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.12.2013.

V roku 2016 sa z hľadiska odvetví o rast čistého prírastku v absolútnej hodnote najviac pričínalo odvetvie obchodných služieb, ktoré rovnako ako v predchádzajúcom roku dominovalo. Kladný čistý prírastok dosiahli aj odvetvie ostatných služieb, pôdohospodárstva a dopravy a informácií. Naopak viac zaniknutých podnikateľských subjektov ako vzniknutých sa vyskytovalo v odvetví stavebníctva, ubytovania a stravovania, priemyslu a obchodu. V porovnaní s predchádzajúcim rokom, došlo k zníženiu čistého prírastku vo všetkých odvetviach. Z hľadiska umiestnenia v počte nových prírastkov došlo k najväčšiemu prepadu v stavebníctve, ktoré kleslo o 3 miesta. V celkovom umiestnení si polepšilo odvetvie ostatných služieb, ktoré sa posunulo na 2. miesto a odvetvie dopravy a informácií, ktoré sa posunulo 5. na 4. pozíciu. Podrobný prehľad počtu nových prírastkov MSP podľa odvetvovej štruktúry v r. 2015 a 2016 je uvedený v tabuľke:

Tab. č. 28: Najväčší čistý prírastok MSP podľa odvetví v r. 2015 a 2016 v SR

P.č.	Odvetvie	ČP 2015	P.č.	Odvetvie	ČP 2016	Zmena pozície
1.	Obchodné služby	+ 5 190	1.	Obchodné služby	+ 4 239	=
2.	Stavebníctvo	+ 1 827	2.	Ostatné služby	+ 869	↑2
3.	Pôdohospodárstvo	+ 1 595	3.	Pôdohospodárstvo	+ 854	=
4.	Ostatné služby	+ 1 397	4.	Doprava a informácie	+ 810	↑1
5.	Doprava a informácie	+ 1 354	5.	Stavebníctvo	-112	↓3
6.	Priemysel	+ 1 252	6.	Priemysel	-127	=
7.	Ubytovanie a stravovanie	+ 226	7.	Ubytovanie a stravovanie	-327	=
8.	Obchod	-3 133	8.	Obchod	-1 236	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku dosiahlo v medziročnom porovnaní zlepšenie len odvetvie obchodu, ktorého záporný čistý prírastok sa znížil o 1 879 podnikateľských subjektov (zlepšenie o 60,55 %). V ostatných odvetviach došlo k zníženiu kladného čistého prírastku. K najvýraznejšiemu percentuálnemu poklesu došlo v ubytovaní a stravovaní (o 244,69 %), priemysle (o 110,14 %) a stavebníctve (o 106,13 %).

Tab. č. 29: Krátkodobý trend prírastku podľa odvetví (2015/2016)

P.č.	Odvetvie	ČP 2015	ČP 2016	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Obchod	-3 133	-1 236	↑ 1 879	+ 60,55 %
2.	Ostatné služby	1 397	869	↓ 528	-37,80 %
3.	Doprava a informácie	1 354	810	↓ 544	-40,18 %
4.	Ubytovanie a stravovanie	226	-327	↓ 553	-244,69 %
5.	Pôdohospodárstvo	1 595	854	↓ 741	-46,46 %
6.	Obchodné služby	5 190	4 239	↓ 951	-18,32 %
7.	Priemysel	1 252	-127	↓ 1 379	-110,14 %
8.	Stavebníctvo	1 827	-112	↓ 1 379	-106,13 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska došlo k početným zmenám v záujme o podnikanie v jednotlivých odvetviach. Tri odvetvia si v medziodvetvovom porovnaní zlepšili pozíciu v porovnaní s rokom 2008, tri zhoršili a dve ostali nezmenené. Najväčší vzostup za posledných 9 rokov zaznamenalo pôdohospodárstvo. Napriek tomu, že v roku 2008 bolo pôdohospodárstvo jediným odvetvím so záporným čistým prírastkom, v súčasnosti je odvetvím s tretím najväčším čistým prírastkom podnikateľských subjektov (854), čo predstavuje zlepšenie v medziodvetvovom porovnaní o 5 pozícií. Výrazne si taktiež polepšili ostatné služby, čo značí v porovnaní s rokom 2008 zvýšenú heterogenitu podnikateľských činností na Slovensku. Prvenstvo v počte čistých

prírastkov v roku 2016 dosiahli obchodné služby, ktoré vystriedali odvetvie stavebníctva. Stavebný „boom“ z predkrízového obdobia s príchodom krízy opadol a zanechal po sebe najväčší prepád – o 4 pozície. Výrazne utrpeli aj priemyselné a obchodné podniky, ktorých pozícia sa v porovnaní s rokom 2008 zhoršila o 3 miesta. Nezmenenú pozíciu v rámci jednotlivých odvetví (s výrazne nižším čistým prírastkom) si zachovalo odvetvie dopravy a informácií a ubytovania a stravovania. Podrobný prehľad počtu nových prírastkov MSP podľa odvetvovej štruktúry v r. 2008 a 2016 je uvedený v tabuľke:

Tab. č. 30: Najväčší čistý prírastok MSP podľa odvetví v r. 2008 a 2016 v SR

P.č.	Odvetvie	ČP 2008	P.č.	Odvetvie	ČP 2016	Zmena pozície
1.	Stavebníctvo	+ 10 132	1.	Obchodné služby	+ 4 239	↑1
2.	Obchodné služby	+ 8 107	2.	Ostatné služby	+ 869	↑4
3.	Priemysel	+ 4 463	3.	Pôdohospodárstvo	+ 854	↑5
4.	Doprava a informácie	+ 2 508	4.	Doprava a informácie	+ 810	=
5.	Obchod	+ 1 508	5.	Stavebníctvo	-112	↓4
6.	Ostatné služby	+ 1 500	6.	Priemysel	-127	↓3
7.	Ubytovanie a stravovanie	+ 565	7.	Ubytovanie a stravovanie	-327	=
8.	Pôdohospodárstvo	-312	8.	Obchod	-1 236	↓3

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku v dlhodobom období zaznamenalo najväčší rozmach odvetvie pôdohospodárstva, ktorého rast predstavoval 373,72 %. Čisté prírastky v ostatných odvetviach v porovnaní s rokom 2008 klesli. Najväčší percentuálny prepád zaznamenalo odvetvie obchodu (o 181,96 %), ubytovania a stravovania (o 157,88 %) a priemyslu (o 102,85 %).

Tab. č. 31: Dlhodobý trend čistého prírastku podľa odvetví (2008/2016)

P.č.	Odvetvie	ČP 2008	ČP 2016	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Pôdohospodárstvo	-312	854	↑ 1 166	+373,72 %
2.	Ostatné služby	1 500	869	↓ 631	-42,06 %
3.	Ubytovanie a stravovanie	565	-327	↓ 892	-157,88 %
4.	Doprava a informácie	2 508	810	↓ 1 698	-67,70 %
5.	Obchod	1 508	-1236	↓ 2 744	-181,96 %
6.	Obchodné služby	8 107	4 239	↓ 3 868	-47,71 %
7.	Priemysel	4 463	-127	↓ 4 590	-102,85 %
8.	Stavebníctvo	10 132	-112	↓ 10 244	-101,11 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4.4 Čistý prírastok MSP podľa sídla

Dlhodobými „ťahúňmi“ v počte čistých prírastkov boli Bratislavský a Nitriansky kraj, ktoré dosahovali v každom roku kladný čistý prírastok. Najviac podnikov dlhodobo pribúda v Bratislavskom kraji, kde je sústredených najviac podnikateľských subjektov. Najväčší prepád za posledných 5 rokov zaznamenal Trenčiansky kraj. V porovnaní s rokom 2007 klesol počet nových prírastkov vo všetkých krajoch. Čistý prírastok MSP podľa sídla v r. 2007-2016 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

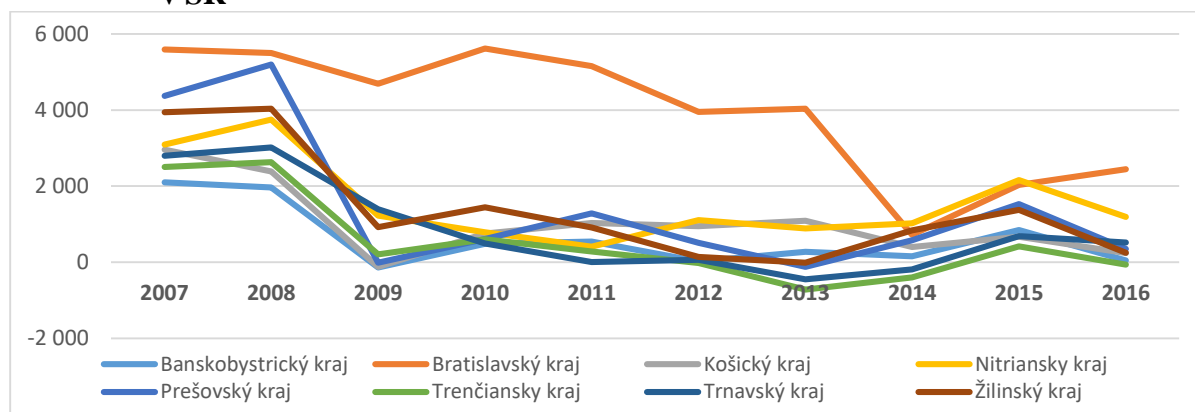
Tab. č. 32: Čistý prírastok MSP podľa sídla v r. 2007-2016 v SR

Kraj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Banskobystrický	2 096	1 963	-138	484	542	22	274	155	846	48
Bratislavský	5 594	5 499	4 689	5 617	5 155	3 954	4 037	716	2 036	2 445
Košický	2 957	2 385	-121	754	1 031	945	1 089	396	669	237
Nitriansky	3 095	3 753	1 227	788	412	1 105	884	1 020	2 158	1 188
Prešovský	4 370	5 196	-16	612	1 280	509	-119	578	1 524	350
Trenčiansky	2 506	2 627	206	604	278	-24	-724	-404	413	-61
Trnavský	2 800	3 016	1 390	491	0	65	-451	-191	683	515
Žilinský	3 940	4 032	922	1 443	914	139	-15	841	1 379	248

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Bratislavský kraj do roku 2013 v počte nových prírastkov jasne dominoval. V roku 2014 však došlo k výraznému poklesu, čo bolo spôsobené hlavne znížením počtu nových registrácií o 30,13 % resp. 4 207 podnikateľských subjektov. Od roku 2015 sa počet prírastkov MSP v Bratislavskom kraji opäť výrazne zvýšil. **Nitriansky kraj** do roku 2011 v porovnaní s ostatnými kraji nevyňikal. Od roku 2012 mal však čistý prírastok podnikov rastúci trend a v rokoch 2014 a 2015 dokonca presiahol čistý prírastok v Bratislavskom kraji. **Trnavský kraj** v počte prírastkov od roku 2008 klesal. Do roku 2010 patril v početnosti prírastkov medzi priemerné kraje, po roku 2010 sa zaradil medzi kraje s najnižším čistým prírastkom podnikateľských subjektov. K miernemu zlepšeniu došlo až v rokoch 2015 a 2016. **Prešovský kraj** patril v predkrízovom období medzi kraje s najväčším čistým prírastkom. V roku 2009 však počet nových registrácií výrazne klesol a počet zaniknutých MSP vzrástol. Po tomto roku má čistý prírastok MSP v Prešovskom kraji cyklický priebeh s dvojročnými zmenami. V súčasnosti sa radí do prvej polovice krajov s najväčším čistým prírastkom. **Žilinský kraj** v počte prírastkov v žiadnom roku síce nevyňikal, avšak záporný čistý prírastok zaznamenal iba v roku 2013 a počas celého sledovaného obdobia sa radil do priemeru. **Košický kraj** obdobne ako Žilinský zaznamenal záporný čistý prírastok len v jednom roku – v roku 2009. Od tohto roku si udrzuje v porovnaní s ostatnými kraji relatívne vyrovnaný priebeh vývoja. **Banskobystrický kraj** bol do roku 2010 krajom s najnižším počtom nových prírastkov. Po roku 2010 sa zaradil medzi priemer ostatných krajov. V roku 2016 si svoju pozíciu mierne zhoršil a s počtom prírastkov 48 sa umiestnil na predposlednom mieste. Napriek tomu, že **Trenčiansky kraj** dlhodobo nepatril v početnosti prírastkov podnikateľských subjektov medzi najúspešnejšie kraje, od roku 2012 je krajom s najnižším počtom prírastkov podnikateľských subjektov.

Graf č. 40: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa sídla v r. 2007-2016 v SR

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

V porovnaní s rokom 2015 došlo vo všetkých krajoch okrem Bratislavského k poklesu čistého prírastku. Napriek celkovému poklesu, všetky kraje s výnimkou Trenčianskeho dosiahli v roku 2016 kladný čistý prírastok. V absolútnej hodnote sa najväčšou mierou na kladnom výsledku podieľal Bratislavský kraj, v ktorom počet vzniknutých subjektov prevýšil počet zaniknutých o 2 445 subjektov a v porovnaní s rokom 2015 tak prebral Nitrianskemu kraju prvenstvo. Výrazne si v medziročnom porovnaní polepšil aj Trnavský kraj, ktorý sa posunul zo 6. na 3. miesto. Prešovský a Žilinský kraj si medziročne pohoršili o 1. miesto a obsadili 4. resp. 5. miesto. Prepad v rebríčku početnosti prírastkov podľa krajov zaznamenal aj Banskobystrický kraj, ktorý sa posunul na predposledné – 7. miesto. Podrobný prehľad počtu nových prírastkov MSP podľa sídla v r. 2015 a 2016 je uvedený v tabuľke:

Tab. č. 33: Najväčší čistý prírastok MSP podľa sídla v r. 2015 a 2016 v SR

P.č.	Kraj	ČP 2015	P.č.	Kraj	ČP 2016	Zmena pozície
1.	Nitriansky	+ 2 158	1.	Bratislavský	+ 2 445	↑1
2.	Bratislavský	+ 2 036	2.	Nitriansky	+ 1 188	↓1
3.	Prešovský	+ 1 524	3.	Trnavský	+ 515	↑3
4.	Žilinský	+ 1 379	4.	Prešovský	+ 350	↓1
5.	Banskobystrický	+ 846	5.	Žilinský	+ 248	↓1
6.	Trnavský	+ 683	6.	Košický	+ 237	↑1
7.	Košický	+ 669	7.	Banskobystrický	+ 48	↓2
8.	Trenčiansky	+413	8.	Trenčiansky	-61	=

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku podľa sídla dosiahol v medziročnom porovnaní zlepšenie len Bratislavský kraj, ktorého čistý prírastok vzrástol o 409 podnikateľských subjektov (resp. o 20,09 %). V ostatných krajoch došlo k zníženiu počtu prírastkov MSP. Najväčší percentuálny medziročný pokles bol zaznamenaný v Trenčianskom (o 114,77 %), Banskobystrickom (o 94,33 %) a Žilinskom kraji (o 82,02 %).

Tab. č. 34: Krátkodobý trend čistého prírastku podľa sídla (2015/2016)

P.č.	Kraj	ČP 2015	ČP 2016	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Bratislavský	2 036	2 445	↑ 409	+ 20,09 %
2.	Trnavský	683	515	↓ 168	-24,60 %
3.	Košický	669	237	↓ 432	-64,57 %
4.	Trenčiansky	413	-61	↓ 474	-114,77 %
5.	Banskobystrický	846	48	↓ 798	-94,33 %
6.	Nitriansky	2 158	1 188	↓ 970	-44,95 %
7.	Žilinský	1 379	248	↓ 1 131	-82,02 %
8.	Prešovský	1 524	350	↓ 1 174	-77,03 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z dlhodobého hľadiska došlo k výraznému poklesu v počte prírastkov podnikateľských subjektov vo všetkých krajoch. Tri kraje si za posledné desaťročie zlepšili pozíciu, štyri zhoršili a jeden si svoju pozíciu udržal. Jediným krajom, ktorý si udržal svoju pozíciu bol Bratislavský kraj. Napriek tomu, že počet prírastkov v Bratislavskom kraji klesol o viac ako polovicu (o 56,29 %), udržal si prvenstvo. Nitriansky kraj síce v roku 2007 patril do priemeru, v roku 2016 si však polepšil o dve miesta a umiestnil sa na konečnom 2. mieste. V medzikrajovom rebríčku bol v roku 2016 najväčším skokanom Trnavský kraj, ktorý sa v hodnotení posunul zo 6. na 3. miesto. Prešovský a Žilinský kraj si v porovnaní s rokom 2007 pohoršili o 2 miesta a umiestnili sa na 4. a 5. mieste. Pokles o jednu priečku zaznamenal aj Košický a Trenčiansky

kraj. Banskobystrický kraj si v porovnaní s rokom 2007 mierne polepšil a odlepil sa z dna tabuľky, čím preskočil Trenčiansky kraj. Podrobný prehľad počtu nových prírastkov MSP podľa sídla v r. 2007 a 2016 je uvedený v tabuľke:

Tab. č. 35: Najväčší čistý prírastok MSP podľa sídla v r. 2007 a 2016 v SR

P.č.	Kraj	ČP 2007	P.č.	Kraj	ČP 2016	Zmena pozície
1.	Bratislavský	+ 5 594	1.	Bratislavský	+ 2 445	=
2.	Prešovský	+ 4 370	2.	Nitriansky	+ 1 188	↑2
3.	Žilinský	+ 3 940	3.	Trnavský	+ 515	↑3
4.	Nitriansky	+ 3 095	4.	Prešovský	+ 350	↓2
5.	Košický	+ 2 957	5.	Žilinský	+ 248	↓2
6.	Trnavský	+ 2 800	6.	Košický	+ 237	↓1
7.	Trenčiansky	+ 2 506	7.	Banskobystrický	+ 48	↑1
8.	Banskobystrický	+ 2 096	8.	Trenčiansky	-61	↓1

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z hľadiska dynamiky čistého prírastku v dlhodobom období nemožno hovoriť o úspechu ani pri jednom kraji. U všetkých došlo k výraznému poklesu čistého prírastku. Najnižší percentuálny prepád zaznamenal Bratislavský kraj (pokles o 56,29 %). Naopak najväčší percentuálny pokles zaznamenal Trenčiansky kraj (o 102,43 %), Banskobystrický kraj (o 97,71 %) a Žilinský kraj (o 93,71 %). V absolútnej hodnote došlo k najväčšiemu úbytku podnikateľských subjektov v Prešovskom (4 020 subjektov), Žilinskom (3 692 subjektov) a Bratislavskom kraji (3 149 subjektov). Čistý prírastok podnikateľských subjektov v absolútnej sume najmenej utrpel v Nitrianskom kraji (pokles o 1 907 subjektov).

Tab. č. 36: Dlhodobý trend čistého prírastku podľa sídla (2007/2016)

P.č.	Kraj	ČP 2007	ČP 2016	Zmena (abs.)	Zmena (%)
1.	Nitriansky	3 095	1 188	↓ 1 907	-61,62 %
2.	Banskobystrický	2 096	48	↓ 2 048	-97,71 %
3.	Trnavský	2 800	515	↓ 2 285	-81,61 %
4.	Trenčiansky	2 506	-61	↓ 2 567	-102,43 %
5.	Košický	2 957	237	↓ 2 720	-91,99 %
6.	Bratislavský	5 594	2 445	↓ 3 149	-56,29 %
7.	Žilinský	3 940	248	↓ 3 692	-93,71 %
8.	Prešovský	4 370	350	↓ 4 020	-91,99 %

Zdroj: SBA na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

5 Finančné ukazovatele vzniknutých a zaniknutých MSP

Pri hodnotení finančnej výkonnosti vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov na Slovensku sa zameriavame na vybrané ukazovatele 4 základných skupín ukazovateľov zameraných na likviditu, aktivitu, zadlženosť a rentabilitu. V skúmanej vzorke podnikov sa nachádzajú malé a stredné podniky, ktoré vedú podvojnú účtovníctvo a ich účtovné závierky pochádzajú z verejnej časti Registra účtovných závierok. Do výpočtu pomerových ukazovateľov z účtovných závierok za obdobie rokov 2014-2016 vstupovali dva druhy účtovných výkazov:

- z účtovných závierok pre podnikateľov účtujúcich v podvojnom účtovníctve (Úč POD);
- z účtovných závierok pre mikro účtovné jednotky (Úč MÚJ).

Zo skúmanej vzorky boli vylúčené finančné výkazy, ktoré obsahovali nekorektne vyplnené položky. Vybrané ukazovatele možno rozdeliť do 4 skupín:

Ukazovatele **likvidity** – vypovedajú o platobnej schopnosti podniku – t.j. merajú schopnosť podniku kryť krátkodobé dlhy krátkodobým majetkom.

$$\text{Likvidita 2. stupňa} = \frac{\text{krátkodobý majetok} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

$$\text{Likvidita 3. stupňa} = \frac{\text{krátkodobý majetok}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

Ukazovatele **aktivity** – vyjadrujú viazanosť majetku resp. záväzkov podniku a účinnosť využitia majetku v transformačnom procese.

$$\text{Doba splatnosti pohľadávok} = \frac{\text{pohľadávky}}{\text{tržby}} * 360$$

$$\text{Doba splatnosti záväzkov} = \frac{\text{záväzky}}{\text{tržby}} * 360$$

Ukazovatele **zadlženosti** – vyjadrujú štruktúru použitých zdrojov, mieru použitia cudzieho a vlastného kapitálu na financovanie potrieb podniku a schopnosť vysporiadať sa so splácaním dlhov.

$$\text{Celková zadlženosť aktív} = \frac{\text{cudzie zdroje}}{\text{aktíva}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov využívajúcich úvery} = \frac{\text{podniky s výškou úverov} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

Ukazovatele **rentability** – vyjadrujú výnosnosť podnikového úsilia. Do ich úrovne a vývoja sa premietajú úroveň a vývoj likvidity, aktivity aj zadlženosti.

$$\text{Rentabilita aktív} = \frac{\text{zisk pred zdanením}}{\text{aktíva}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov s nenulovými tržbami} = \frac{\text{podniky s výškou tržieb} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

$$\text{Podiel podnikov s kladným HV pred zdanením} = \frac{\text{podniky s HV pred zdanením} > 0}{\text{celkový počet podnikov}} * 100$$

Vypočítané hodnoty pomerových ukazovateľov predstavuje medián (stredná hodnota) radu hodnôt usporiadaných podľa veľkosti.

5.1 Finančné ukazovatele vzniknutých MSP

Na finančné ukazovatele vzniknutých MSP sme nazerali z dvoch pohľadov:

- z hľadiska **stavu** – v ktorom sme skúmali finančné ukazovatele rôznych podnikov vzniknutých v rokoch 2014, 2015 a 2016. Cieľom skúmania bolo analyzovať a porovnať zmenu stavu vo finančných ukazovateľoch za jednotlivé roky;
- z hľadiska **vývoja** – v ktorom sme skúmali zmenu finančných ukazovateľov u podnikov, ktoré vznikli v roku 2014 a ich činnosť pretrvávala aj v rokoch 2015 a 2016. Cieľom skúmania bolo analyzovať, porovnať a zhodnotiť finančné ukazovatele rovnakých podnikov v čase.

5.1.1 Stav finančných ukazovateľov vzniknutých MSP

V analýze stavu finančných ukazovateľov vstupovali do spracovania nasledujúce počty podnikateľských subjektov:

Tab. č. 37: **Prehľad o počte subjektov vstupujúcich do spracovania k stavu finančných ukazovateľov vzniknutých MSP**

	2014	2015	2016
Počiatočný počet subjektov	10 482	9 923	14 987
Počet subjektov v spracovaní po vylúčení nekorektných	10 218	9 706	14 705

Zdroj: vlastné spracovanie

V každom roku analyzovaného obdobia dosiahli novovzniknuté podniky nadpriemernú výšku ukazovateľov **likvidity**, čo značí o tom, že výška krátkodobého majetku prevyšuje výšku krátkodobých záväzkov. Podniky majú dostatok majetku s rôznym stupňom likvidity na úhradu krátkodobých záväzkov, čo vypovedá o dobrej platobnej schopnosti na začiatok podnikania. Podnikatelia pri založení podniku spravidla viažu vyššiu sumu likvidného majetku a menej sa zadlžujú. Čo sa týka ukazovateľov **aktivity**, začínajúci podnikatelia získavajú prostriedky za realizované výkony skôr ako uhrádzajú vlastné záväzky – t.j. dodávatelia „úverujú“ začínajúce podniky, takže majú dostatočný časový priestor na ich úhradu (majú k dispozícii dostatok peňažných prostriedkov po dlhší čas). Z hľadiska ukazovateľov **zadlženosti** dosahujú začínajúci podnikatelia nízke hodnoty. Na začiatok podnikania sa príliš nezadlžujú - využívajú predovšetkým vlastné zdroje (70-80 % z celkového majetku). V prvom roku svojej podnikateľskej činnosti využíva úverové financovanie len 3–4 % malých a stredných podnikov. Ukazovatele **rentability** vypovedajú o nízkej výnosnosti podnikového úsilia, čo je vzhľadom na začiatok podnikania prirodzený jav. Rentabilita aktív je u začínajúcich podnikateľov nulová, čo je spôsobené predovšetkým vysokým podielom podnikov so záporným resp. nulovým ziskom pred zdanením. Napriek tomu, že 60 – 70 % podnikov dosahuje kladnú hodnotu tržieb, len cca. 40 % začínajúcich podnikov dosahuje zisk. Prehľad vypočítaných stredných hodnôt vybraných finančných ukazovateľov znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 38: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov novozałożených MSP v rokoch 2014-2016 (stav)**

Ukazovateľ	m.j.	2014	2015	2016
Likvidita 2. stupňa	koef.	5,41	3,31	4,42
Likvidita 3. stupňa	koef.	5,57	3,45	4,55
Doba splatnosti pohľadávok	dní	3,37	19,53	13,79
Doba splatnosti záväzkov	dní	82,64	106,65	94,93
Celková zadlženosť	%	18,08	29,54	22,62
Podiel podnikov využ. úvery	%	3,44	3,98	3,78
Rentabilita aktív	%	0,00	-0,02	0,00
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	63,14	70,94	62,71
Podiel podnikov s kladným VH	%	39,53	43,81	43,02

Zdroj: vlastné spracovanie

5.1.2 Vývoj finančných ukazovateľov vzniknutých MSP

V analýze vývoja finančných ukazovateľov vstupovali do spracovania nasledujúce počty podnikateľských subjektov:

Tab. č. 39: **Prehľad o počte subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2014**

	2014	2015	2016
Počiatkový počet subjektov	10 482	11 593	10 188
Počet subjektov v spracovaní po vylúčení nekorektných	10 218	11 309	9 960

Zdroj: vlastné spracovanie

Ukazovatele *likvidity* podnikov vzniknutých v roku 2014 postupom času klesali. V prvom roku podnikania dosiahla výška krátkodobého majetku niekoľkonásobne vyššiu hodnotu ako výška krátkodobých záväzkov, čo sa prejavilo vo výške koeficientu na úrovni 5,41 pre L2 a 5,57 pre L3. Odporúčaná hodnota koeficientu pre likviditu 2. stupňa je 1–1,5 a pre likviditu 3. stupňa 2–2,5.¹² Z uvedeného možno konštatovať, že v prvom roku disponovali podniky prebytkom likvidity – mali k dispozícii viac likvidného majetku ako bolo potrebné, čo na jednej strane zabezpečuje podnikom výbornú platobnú schopnosť, na strane druhej však znižuje efektívnosť využitia jednotlivých zložiek majetku, nakoľko likvidné prostriedky sú spravidla spojené s nižšou výnosnosťou. V nasledujúcich rokoch (2015 a 2016) došlo k optimalizácii štruktúry krátkodobého majetku a krátkodobých záväzkov, výsledkom čoho bolo dosiahnutie optimálnej hodnoty likvidity 2. stupňa v treťom roku podnikateľskej činnosti. Napriek optimálnej hodnote likvidity 2. stupňa, likvidita 3. stupňa klesla pod optimálnu hranicu, čo ohrozuje celkovú platobnú schopnosť podnikov v prípade potreby úhrady všetkých krátkodobých záväzkov. Z hľadiska ukazovateľov *aktivity* doba splatnosti záväzkov v každom roku prevyšovala dobu inkasa pohľadávok, čo značí lepšiu vyjednávaciu pozíciu podnikov vo vzťahu voči svojim obchodným partnerom. Skúmané podniky získavali finančné plnenie za realizované výkony skôr ako uhradili. Napriek tomu, že doba splatnosti pohľadávok každoročne rástla, je potrebné podotknúť, že v prvom roku dosiahla „rekordnú“ úroveň predovšetkým v dôsledku veľkého počtu podnikov s nulovou resp. minimálnou výškou pohľadávok. Doba splatnosti záväzkov sa v druhom roku podnikania zvýšila o 45,55 dní, čo súvisí s rastom krátkodobých záväzkov podnikov. V dôsledku rozširovania podnikateľských aktivít skúmaných podnikov, rástla aj ich *zadlženosť*. Vzhľadom na to, že náklady na vlastný

¹² Pozn.: reálne hodnoty sa od odporúčaných môžu odlišovať v závislosti od typu podniku a predmetu činnosti.

kapitál sú vyššie ako náklady na cudzí kapitál, došlo k optimalizácii štruktúry kapitálu a podniky začali vo väčšej miere využívať cudzie zdroje financovania. V porovnaní s prvým rokom podnikateľskej činnosti výrazne vzrástli ukazovatele *rentability* skúmaných podnikov v čase. Rentabilita aktív vzrástla z 0 % v prvom roku podnikateľskej činnosti na 6,17 % v treťom. Rástol aj počet podnikov s kladnými tržbami a ziskom pred zdanením. Vyššie hodnoty rentability aktív v rokoch 2015 a 2016 v porovnaní s celkovým počtom MSP sú spôsobené predovšetkým nižšou úrovňou aktív začínajúcich podnikov. Tvorba zisku je v absolútnej hodnote porovnateľná. Prehľad vypočítaných stredných hodnôt vybraných finančných ukazovateľov znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 40: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP vzniknutých v roku 2014 (vývoj)**

Ukazovateľ	m.j.	2014	2015	2016
Likvidita 2. stupňa	koef.	5,41	2,01	1,65
Likvidita 3. stupňa	koef.	5,57	2,14	1,79
Doba splatnosti pohľadávok	dni	3,37	24,20	33,47
Doba splatnosti záväzkov	dni	82,64	128,19	124,69
Celková zadlženosť	%	18,08	45,46	53,33
Podiel podnikov využ. úvery	%	3,44	7,54	13,06
Rentabilita aktív	%	0,00	5,71	6,17
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	63,14	81,53	85,24
Podiel podnikov s kladným VH	%	39,53	61,93	64,72

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2 Finančné ukazovatele zaniknutých MSP

Cieľom analýzy finančných ukazovateľov zaniknutých malých a stredných podnikov je určiť hlavné dôvody zánikov MSP. Z toho dôvodu sa zameriavame na vývoj vybraných finančných ukazovateľov podnikov zaniknutých v roku 2016 bez ohľadu na rok založenia. Pri analýze sa zameriavame na finančné výkazy týchto podnikov za posledné tri účtovné obdobia. V rámci výskumu vstupovali do spracovania nasledujúce počty podnikateľských subjektov:

Tab. č. 41: **Prehľad o počte subjektov vstupujúcich do spracovania k vývoju finančných ukazovateľov MSP zaniknutých v roku 2016**

	2014	2015	2016
Počiatočný počet subjektov	4 298	3 462	1 421
Počet subjektov v spracovaní po vylúčení nekorektných	4 014	2 975	1 079

Zdroj: vlastné spracovanie

Ukazovatele *likvidity* zaniknutých podnikov v posledných troch rokoch podnikateľskej činnosti postupne rástli. Zatiaľ čo likvidita 2. stupňa dosahovala v roku 2014 a 2015 optimálne hodnoty, likvidita 3. stupňa zaniknutých podnikov dosahovala nízke hodnoty, čo mohlo ohroziť ich platobnú schopnosť. V roku zániku došlo u väčšiny zanikajúcich podnikov k vyrovnaniu krátkodobých záväzkov, čím ukazovatele likvidity výrazne vzrástli. Ukazovatele *aktivity* odhalili prvý problém zaniknutých podnikov – platobnú disciplínu. Vzhľadom na nedostatočnú výšku tržieb, podniky neboli schopné včas uhrádzať svoje záväzky. *Zadlženosť* podnikov v roku 2014 dosahovala cca. 80 %, čo je optimálne pre zdravé podniky s bezchybnou platobnou disciplínou. Celková zadlženosť aj podiel podnikov využívajúcich úvery postupne klesala, čo súvisí so znižovaním záväzkov ku koncu podnikateľskej činnosti. Problematické sa javili

ukazovatele *rentability*. Rentabilita aktív dosahovala v posledných troch rokoch podnikateľskej činnosti nulové hodnoty, čo bolo spôsobené nízkou ziskovosťou podnikov. Podiel podnikov s kladnou hodnotou tržieb a kladným výsledkom hospodárenia každoročne klesal. Prehľad vypočítaných stredných hodnôt vybraných finančných ukazovateľov znázorňuje tabuľka:

Tab. č. 42: **Stredné hodnoty vybraných finančných ukazovateľov MSP zaniknutých v roku 2016 (vývoj)**

Ukazovateľ	m.j.	2014	2015	2016
Likvidita 2. stupňa	koef.	1,04	1,45	9,95
Likvidita 3. stupňa	koef.	1,12	1,56	10,34
Doba splatnosti pohľadávok	dni	65,89	51,15	0,00
Doba splatnosti záväzkov	dni	392,30	403,35	395,56
Celková zadlženosť	%	80,45	60,92	10,12
Podiel podnikov využ. úvery	%	15,00	11,50	5,19
Rentabilita aktív	%	0,00	0,00	-0,24
Podiel podnikov s nenulovými tržbami	%	66,54	58,29	34,75
Podiel podnikov s kladným VH	%	41,28	37,95	26,41

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Na základe analýzy početnosti vzniku a zániku malých a stredných podnikov za posledný rok možno konštatovať, že v porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k rastu počtu vzniknutých aj zaniknutých MSP. Napriek tomu, že počet vzniknutých MSP prevyšoval počet zaniknutých, je potrebné podotknúť, že počet zaniknutých MSP rástol rýchlejším tempom ako počet vzniknutých, čo sa nepriaznivo prejavilo v absolútnej výške čistého prírastku MSP. V porovnaní s rokom 2007 klesol rozdiel medzi počtom vzniknutých a zaniknutých MSP viac ako 5-násobne. Z hľadiska veľkosti najviac podnikateľských subjektov vzniká aj zaniká v kategórii mikropodnikov. Najväčší záujem z hľadiska nových registrácií je o živnostenské podnikanie, ktoré však zaznamenalo aj najväčší počet zánikov. Z dlhodobého hľadiska zaznamenávajú väčší „boom“ právnické osoby a samostatne hospodáriaci roľníci. Z hľadiska odvetví bol najväčší záujem o podnikanie v obchodných službách, ktoré zaznamenali najväčší počet nových registrácií a dosiahli najväčší čistý prírastok MSP. Najviac podnikov zaniklo v odvetví stavebníctva a obchodu. Podnikanie malých a stredných podnikov sa najviac sústreďovalo v Bratislavskom kraji, ktorý zaznamenal najvyšší počet nových registrácií, čistého prírastku aj zaniknutých MSP.

Analýzou finančných ukazovateľov vzniknutých a zaniknutých malých a stredných podnikov sme dospeli k záveru, že najväčšími problémami malých a stredných podnikov sú platobná disciplína a rentabilita. Napriek obtojšej štruktúre majetku a prijateľným výsledkom ukazovateľov likvidity, dosahovali v posledných rokoch existencie MSP najhoršie výsledky v ukazovateli doby splatnosti záväzkov a všetkých ukazovateľoch rentability. V dôsledku nízkej hodnoty tržieb, podniky neboli schopné generovať zisk a tým uhrádzať rastúci počet záväzkov. Dôsledkom toho vzrástla ich zadlženosť a boli nútené svoju podnikateľskú činnosť ukončiť. Novovzniknuté podnikateľské subjekty sa vyznačovali prebytkom likvidity, nízkou zadlženosťou a pozvoľne rastúcou rentabilitou.